„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 15 (111) БЕЛАСТОК, 13 КРАСАВІКА 1958 г. ГОД III

Глыбей змест, рознастайней формы нашай працы

Другі З'езд Таварыства, які адбыўся 30 сакавіка ў Беластоку падсумаваў двухгадовую дзейнасць Таварыства і вызначыў напрамак далейшай працы.

Трэба сказаць, што Таварыства мае ў сваёй працы паважныя дасягненні, аднак яны не могуць нас задаволіць. Таварыства далёка не выкарыстала тых магчымасцяў, якія яму далі наш Урад і Партыя. Таму маючы за сабой двухгадовы перыяд працы і некаторыя дасягненні Таварыства павінна думаць аб тым, што зрабіць, каб не таптацца на месцы, каб наш рух наперад быў паступовы, каб на ніве роднай культуры мы маглі сабраць багаты ўраджай. Зразумела, гэта не лёгкая справа. Багаты плён прынясе нам толькі наша ахвярная праца.

А гэтай працы ёсць надзвычай многа. Не выканаем яе, калі будзем працаваць пасобку. Тую велічэзнасць працы, якая стаіць перад Таварыствам не выканае само Галоўнае Праўленне хоць яно будзе працаваць сапраўды калектыўна і ахвярна, калі не ўключыцца шырокі актыў Таварыства — беларуская інтэлігенцыя, настаўнікі, насельніцтва беларускіх вёсак. Для таго, каб у нашу працу ўключылася як найбольшая колькасць людзей, трэба Галоўнаму Праўленню палажыць усе намаганні на шырокую, неадкладную актывізацыю аддзелаў і гурткоў Таварыства. Але актывізацыя не павінна праводзіцца шляхам камандавання зверху, а метадам агульнапалітычнага і металагічнага кіравання працай усіх аддзелаў і гурткоў Таварыства, што выклікае зацікаўленне да працы і ініцыятыву актыву.

Бюракратызм, які пранікнуў у працу ГП не даваў магчымасцей на працягу двух гадоў ўзгадаваць і прыцягнуць да працы ў Таварыства нават мясцовага беларускага актыву, які знаходзіўся пад рукою. Таму неабходнай справай з'яўляецца арганізаванне Беластоцкага Аддзела Таварыства, які займецца згуртаваннем беларусаў, пражываючых у Беластоку і будзе вялікім дапаможнікам у працы ГП. Беластоцкі Аддзел Таварыства павінен пераняць кіраўніцтва над існуючым пры ГП мастацкім калектывам песні і танца і драмгуртком. Павінен ён таксама заняцца арганізацыяй беларускай бібліятэкі і працы клуба.

Трэба, каб Таварыства, асабліва ў Беластоку, сталася больш атракцыйным. Такім чынам прыцягне да сябе беларускую моладзь, якой у Беластоку ёсць многа.

Аддзелы Таварыства павінны адчуць сябе гаспадарамі сваіх мясцовасцей, павінны дакладна ведаць, як прадстаўляюцца ў іх справы асветы і культуры. Таму павінны яны цесна супрацоўнічаць з павятовымі аддзеламі асветы і культуры, і дапамагаць ім развіваць асветную і культурную працу сярод насельніцтва.

Арганізаванне аддзелаў Таварыства павінна садзейнічаць актывізацыі гурткоў. Гурткі, з якіх большасць існавала толькі фармальна, павінны стацца галоўнай справай Таварыства ў беларускіх вёсках. Таму неабходнай справай з'яўляецца актывізацыя існуючых гурткоў і арганізаванне новых. Трэба дабіцца таго, каб у кожнай беларускай вёсцы існаваў гурток Таварыства. Прычынай слабай працы гурткоў з'яўляецца адсутнасць заданняў да іх працы. Зазвычай гурткі абмяжоўваліся да арганізацыі мастацкіх калектываў. Трэба пашырыць праблематыку працы гурткоў, трэба, каб гурткі ўключыліся ў гаспадарчае жыццё вёскі. Так аддзелы, як і гурткі Таварыства павінны праяўляць зацікаўленне эканамічнымі ўмовамі жыцця беларускага насельніцтва, павінны вывучаць і прычыняцца да выкарыстання існуючых эканамічных рэзерваў, павінны садзейнічаць развіццю кааператыўнага руху сярод насельніцтва, павінны заняцца арганізацыяй уласнай матэрыяльнай базы з мэтай забеспячэння матэрыяльных умоў для дзейнасці Таварыства.

Асноўным звяном у працы БГ-КТ з'яўляецца асвета. Таму і ГП, і аддзелы, і гурткі Таварыства, павінны працаваць у тым напрамку, каб у кожнай школе, у якой вучацца беларускія дзеці, беларуская мова выкладалася як прадмет, а таксама, каб навучанне беларускай мовы было ўведзена ў прафесіянальныя і іншыя школы. Трэба развіваць і іншыя формы народнай асветы, напрыклад, курсы беларускай мовы сярод насельніцтва. Таварыства павінна цікавіцца друкаваннем і распаўсюджваннем беларускіх падручнікаў, і ўстанаўленнем падынспектараў школ, валодаючых беларускай мовай. Таварыства павінна цесна супрацоўнічаць з беларускімі настаўнікамі.

Трэба таксама цікавіцца і навуковай працай, трэба прыцягнуць да супрацоўніцтва спецыялістаў з розных галін ведаў. Адчуваецца патрэбу стварэння гістарычнай камісіі, якая згуртуе гісторыкаў, зацікаўленых справай вывучэння і апрацавання гісторыі беларускага насельніцтва ў Польшчы.

Трэба ўжо прыступіць да арганізавання літаратурнага аб'еднання пры рэдакцыі «Ніва», якое згуртуе маладых беларускіх паэтаў і пісьменнікаў у Польшчы.

Жыццёвай справай з'яўляецца выдавецкая дзейнасць Таварыства. Патрэбны нам беларускія кніжкі, патрэбны сцэнічныя матэрыялы для драмгурткоў, патрэбная таксама мастацкая літаратура.

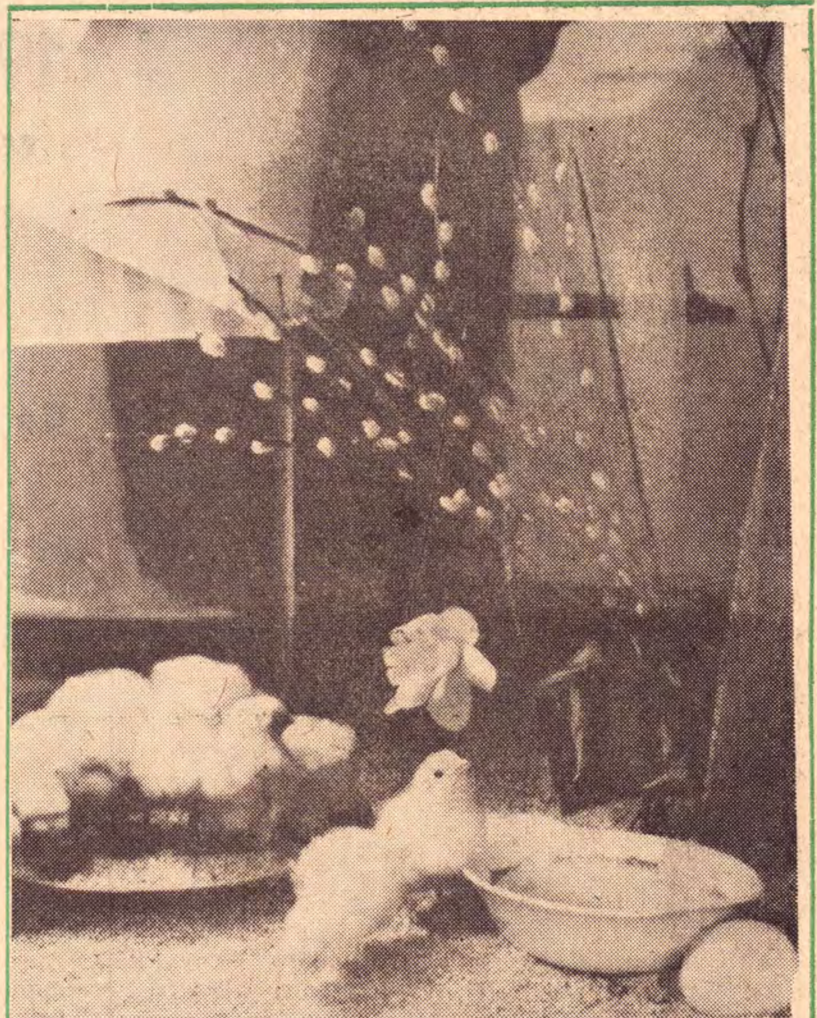
Таму абавязкова трэба знайсці фінансавыя сродкі на выдавецкую дзейнасць і ажыццявіць Выдавецкі Камітэт, які-б заняўся падрыхтоўкай да друку беларускіх кніжак.

Разам з ростам матэрыяльнага ўзроўню беларускага насельніцтва ў Польшчы няспынна расце яго імкненне да культурнага жыцця. Таму шырокім фронтам трэба разгарнуць культурную дзейнасць нашага Таварыства. Формы нашай працы павінны быць шматлікія і рознастайныя. У галіне нашай культурнай працы нельга абмяжоўвацца толькі да некаторых спраў, калі мы хочам хоць часткова выканаць тое, чаго ад нас спадзяваецца беларускае насельніцтва.

ВІКТАР ШВЕД
Сакратар Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства

Удзельнікі II З'езду БГ-КТ у Беластоку. Фота — ас

Усім нашым чытачам і сімпатыкам складаем сардэчныя святочныя пажаданні.

Рэдакцыя

Сустрэча былых членаў КПЗБ і КСМЗБ
Беластоцкага павета

Па ініцыятыве Павятовага Камітэта ПАРП, Беластоцкага павета, 31 сакавіка г. г. у памяшканні КВ ПАРП адбылася сустрэча былых членаў КПЗБ і КСМЗБ, Беластоцкага павета.

Мэтай сустрэчы было абмеркаванне формы і метадаў працы ў галіне сабрання ўспамінаў з дзейнасці былых раённых камітэтаў КПЗБ і КСМЗБ і яго ўдзельнікаў на працягу ад 1918 да 1938 гадоў у Беластоцкім павеце.

Пастаноўлена, што да канца месяца красавіка г. г. кожны з прысутных напіша ўспаміны са сваёй дзейнасці, якія будуць дапамогай у апрацоўцы матэрыялаў аб дзейнасці і арганізацыйным стане былых раённых камітэтаў КПЗБ і КСМЗБ у Беластоцкім павеце. Між іншым, была вельмі правільная развага, каб пішучы ўспаміны абмяркоўваць іх калектыўна — дапаможа гэта правільна высвятліць шэраг фактаў. Як вядома, прашло многа гадоў і мала хто можа добра памятаць дзейнасць арганізацыі і яе стан арганізацыйны, а таксама і людзей у ёй дзейнічаючых. Пастаноўлена таксама, што пры дапамозе Аддзела прапаганды ПК ПАРП будуць арганізаваны сустрэчы былых удзельнікаў рэвалюцыйнага руху пераважна ў тых асяроддзях, дзе шырока была разгорнута рэвалюцыйная дзейнасць, як напрыклад: у Гарадку, Заблудаве, Супраслі, Васількове і іншых мясцовасцях павета.

Сцверджана, што ў перыядзе ад 1923 г. да 1938 года ў Беластоцкім павеце існавалі 4 раённыя камітэты КПЗБ, а таксама і КСМЗБ. Найбольш актыўнымі камітэтамі, ахопліваючымі найбольшы абшар былі: Гарадоцкі і Супраскі. Яшчэ пакуль што не ўстаноўлена дзейнасці раённага камітэта ў Супраслі з прычын адсутнасці на сустрэчы яго ўдзельнікаў. У часе спрэчак выйшла адна, вельмі слушная прапанова, якая заслугоўвае на асаблівую ўвагу. Гэта пабудаванне ў Гарадку помніка для ўсіх загінуўшых камуністаў Гарадоччыны.

А. К.

Беларуская радыёперадача ў Рыбалах

27. III. г. г. у 16 гадз. 50 мін. адбылася чарговая радыёперадача праз радыёвузел Рыбалы (Бельскі павет). Тэма радыёперадачы — «Вялікі беларускі змагар Кастусь Каліноўскі».

(ся)

Новы савецкі чатырохасабовы гелікаптэр «Ка—18» абслугоўвае паветраную лінію лакальнага значэння. Ім можна перавозіць хворых і знішчаць усялякіх шкоднікаў. Хуткасць яго — 120 кіламетраў на гадзіну. Бензабак верталёта умяшчае такую колькасць паліва, якой хапае на 4,5 гадзіны.

Варашылаў наведае Польшчу

Дзяржаўная Рада Польскаї Народнай Рэспублікі папрасіла старшыню Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Клімента Варашылава нанесці візіт дружбы Польскай Народнай Рэспубліцы.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Клімент Варашылаў з задавальненнем прыняў запрашэнне і намераны наведаць Польшчу ўжо ў другой палове красавіка.

Газета «Звязда» аб ІІ-ім З'ездзе БГ-КТ у Беластоку

Орган ЦК Кампартыі Беларусі, газета «Звязда», ад 4 красавіка 1958 года змясціў артыкул аб ІІ-ім З'ездзе БГ-КТ, які адбыўся 30 сакавіка г. г. у Беластоку.

У артыкуле гаворыцца, у прыватнасці, аб дасягненнях Таварыства, дзякуючы якому ў асяроддзі беларускага насельніцтва праводзіцца шырокая культурна-асветная праца. Артыкул падкрэслівае рупліваcць Таварыства аб развіцці беларускай асветы і мастацкай самадзейнасці ў Польшчы.

Знаёмячы з дакладам і выступленнямі дэлегатаў у спрэчках на З'ездзе, «Звязда» прыводзіць тыя матэрыялы, якія гавораць аб актыўным удзеле беларусаў ва ўмацаванні народнай улады ў Польшчы і звяртае ўвагу на галоўную мэту ў працы Таварыства — сацыялістычнае будаўніцтва ў Польскай Народнай Рэспубліцы і ўмацаванне польска-савецкай дружбы.

19—26 красавіка «Ленінскія Дні»

Ад 19 да 26 красавіка ва ўсёй Польскай Народнай Рэспубліцы будуць праходзіць «Ленінскія Дні».

Святкаванне «Ленінскіх Дзён» супадае з 13 гадавінай падпісання дагавору аб дружбе, узаемадапамозе і культурным супрацоўніцтве паміж Польшчай і СССР.

Да 550-годдзя Грунвальдскай бітвы

15 ліпеня 1960 года польскі народ будзе ўрачыста адзначаць 550-годдзе вялікай перамогі саюзных войск Літвы і Польшчы над Тэўтонскім ордэнам каля паселішчаў Грунвальд і Таненберг. (Ольштынскае ваяводства).

Грунвальдская бітва, у якой прымалі ўздел беларускія і украінскія палкі, а таксама чэхі пад кіраўніцтвам Яна Жыжкі, мела вялікае гістарычнае значэнне. Дзякуючы перамозе над крыжаносцамі, Польшча з другой палавіны XV стагоддзя атрымала выхад на мора, што спрыяла эканамічнаму развіццю Польскай і Літоўскай дзяржавы, а таксама беларускіх земляў.

31 сакавіка г. г. у Ольштыне адбыўся пашыраны пленум Ваяводскага Камітэта Фронту Еднасці Народу, які абмяркаваў мерапрыемствы, звязаныя з адзначэннем гэтай знамянальнай даты. На заканчэнне пленума былі выбраны Ваяводскі Грамадскі Камітэт па адзначэнню 550-годдзя Грунвальдскай перамогі.

Двухмільённая тона сталі

Металургічны завод імя Леніна з'яўляецца самым буйным у Польшчы вытворцам сталі. У апошніх днях сакавіка металазавод імя Леніна даў двухмільённую тону сталі. У сучасны момант завод абсталяваны шасцьмі мартэнаўскімі печамі, якіх умяшчальнасць складае 360 і 480 тон металу. Апрача таго будуецца яшчэ некалькі печаў.

Хутка паляціць спутнік № 3

Як паведамляе з Масквы агенцтва Райтэра, намеснік старшыні Акадэміі навук СССР Іван Бардзін сказаў, што ў недалёкай будучыні паляціць у паветра трэці савецкі штучны спадарожнік Зямлі.

103 зуброў у польскіх рэзерватах

На тэрыторыі Польшчы знаходзіцца 6 рэзерватаў, у якіх жыве 95 зуброў. 8 зуброў жыве ў заапарках, такім чынам у Польшчы налічваецца 103 зубры. Найбольш гэтых звяроў, аж 40 штук, знаходзіцца ў белавежскім рэзерваце.

Міжнародны агляд

ТРЫНАЦЦАТАЯ ГАДАВІНА ВЫЗВАЛЕННЯ ВЕНГРЫІ

4 красавіка споўнілася 13-ая гадавіна вызвалення Венгрыі і абвяшчэння народна-дэмакратычнага ладу. На свята прыбыла партыйна-урадавая дэлегацыя Савецкага Саюза на чале з М. С. Хрушчовым.

У Будапешце адбыліся перагаворы паміж партыйна-урадавымі дэлегацыямі СССР і Венгрыі.

Сустрэчы партыйна-урадавай дэлегацыі СССР з венгерскімі працоўнымі гавораць аб шчырай дружбе венгерскага народа і народаў Савецкага Саюза.

СУМЕСНАЯ ЗАЯВА КОМПАРТЫІ ВЯЛІКАБРЫТАНІІ І ВСРП.

З 24-га да 28-га сакавіка па запрашэнню Венгерскай сацыялістычнай рабочай партыі знаходзілася ў Венгрыі і вяла перагаворы з дэлегацыяй ВСРП дэлегацыя Камуністычнай партыі Вялікабрытаніі на чале з генеральным сакратаром партыі Джонам Галанам.

На перагаворах, якія адбываліся ў непасрэдных, дружалюбных абставінах, дэлегацыі абмяркоўвалі важнейшыя праблемы міжнароднага становішча, а таксама ўсе найбольш істотныя пытанні, якія датычацца абодвух партый.

У сумеснай заяве, апублікаванай пасля заканчэння перагавораў, асабліва падкрэсліваецца, што інтарэсы англійскага і венгерскага народаў, а таксама ўсіх еўрапейскіх нацый, патрабуюць аховы міру і іх нацыянальнай незалежнасці ад адраджэння германскага мілітарызма і нацызма і ад небяспекі, выкліканай узбраеннем Заходняй Германіі атамнай зброяй.

ВЫСТУПЛЕННЕ СУКАРНО НА МІТЫНГУ У ДЖАКАРЦЕ.

3 красавіка прэзідэнт Інданезіі Сукарно выступіў з прамовай перад трыма тысячамі студэнтаў Джакарты. Аналізуючы сучасныя міжнародныя абставіны, Сукарно гаварыў аб неабходнасці таго, каб усе краіны свету імкнуліся да супрацоўніцтва мірнага суіснавання. Ён падкрэсліў, што ЗША і СССР могуць мірна суіснаваць. Не могуць мірна суіснаваць толькі каланіялізм і прыгнечаныя ім краіны. Нейтраліт у адносінах каланіялізма немагчымы.

Сукарно заявіў, што Інданезія хоча ісці дарогай адзінства і незалежнасці, па шляху стварэння квітнеючага і сацыяльна-справядлівага грамадства, што Інданезія не хоча ўваходзіць і не ўвойдзе ні ў адзін ваенны блок.

Д. ЭЙЗЕНХАУЭР АБ РЭАРГАНІЗАЦЫІ УЗБРОЕНЫХ СІЛ ЗША

Прэзідэнт Д. Эйзенхауэр накіраваў кангрэсу спецыяльнае пасланне, у якім ён прапануе вырокую рэарганізацыю ўзброеных сіл ЗША у мэтах паляпшэння яе баявой гатоўнасці да сучаснай вайны. У сваім пасланні Эйзенхауэр пералічвае прынцыпы, на якіх павінна грунтавацца рэарганізацыя: 1) будучую вайну ЗША будуць весці ўсімі ўзброенымі сіламі; 2) перад гэтай вайной неабходна правесці адпаведную падрыхтоўку ў мірны час; 3) баявыя сілы павінны быць аб'ядналы ў выглядзе аб'ёднаных камандаванняў. Далей у пасланні гаворыцца аб тым, што ўзброеныя сілы ЗША павінны быць забяспечаны самымі дзейснымі сістэмамі зброі, якія можа стварыць навука, мець адзінае кіраўніцтва і быць гатовымі змагацца як адзіная сіла, незалежна ад роду войск.

У ЦЭНТРЫ УВАГІ СУСВЕТНАЙ ГРАМАДСКАСЦІ

Рашэнне Вярхоўнага Савета Саюза ССР аб аднабаковым спыненні выпрабаванняў ядзернай зброі застаецца ў цэнтры ўвагі сусветнай грамадскасці. Друк і радыё ўсяго свету па-рознаму каменціруюць гуманны крок СССР. Народы ўсяго свету адабраюць рашэнне Савецкага Саюза і патрабуюць, каб ЗША пайшлі следам СССР.

І толькі самыя заўзятыя рэакцыянеры бачаць у рашэнні Вярхоўнага Савета СССР прапагандыцкую хітрасць. Аднак усе іншыя людзі, якія хочуць міру на цэлым свеце, інакш расцэньваюць высокародны паступак Вярхоўнага Савета СССР. Так, напрыклад, Эланора Рузвельт, удава былога прэзідэнта ЗША, піша, што Савецкі Саюз мае відавочны дыпламатычны трыумф, які павысіць прэстыж Савецкай дзяржавы ў вачах краін, не далучыўшыхся ні да якога лагера, якія баяцца вайны і хочуць, каб былі зроблены якія-небудзь крокі для яе прадухілення.

ЗНАХОДЖАННЕ ПОЛЬСКАЙ ДЭЛЕГАЦЫІ У КІТАІ

У Кітайскай Народнай Рэспубліцы ў сучасны момант знаходзіцца ўрадавая дэлегацыя Польшчы. Як паведамляе агенцтва Сіньхуа, 2 красавіка Мао Цзэ-дун прыняў кіраўніка польскай урадавай дэлегацыі, намесніка старшыні Савета Міністраў Польшчы П. Ярашэвіча і ўсіх членаў дэлегацыі і меў з імі працяглую размову. Мао Цзэ-дун і польская дэлегацыя абмяркоўвалі важныя для Польшчы і КНР пытанні.

УЛ. Л.

Гістарычнае рашэнне

Дзень 31 сакавіка 1958 года ўвойдзе ў гісторыю як пераломная дата ў лёсе чалавецтва. У гэты дзень Вярхоўны Савет Саюза ССР прыняў гістарычнай важнасці пастанову па пытанню аб аднабаковым спыненні Савецкім Саюзам выпрабаванняў атамнай і вадароднай зброі. Аб значэнні гэтага рашэння лепш за ўсё ведаюць шырокія колы сусветнай грамадскасці, якія хочуць жыць у міры, якія супроць усякай гонкі ўзбраенняў.

Працаўнікамі ўзбраенняў атамнай і вадароднай зброяй сучасных армій з'яўляюцца не толькі простыя жыхары ўсяго свету. Ужо больш 9-ці тысяч вучоных выступіла з патрабаваннем забароны вытворчасці гэтай зброі масавага знішчэння. Аб тым, што сабой ўяўляе атамная і вадародная зброя, гаварыў на сесіі Вярхоўнага Савета СССР буйнейшы савецкі спецыяліст у галіне атамнай фізікі, прафесар І. В. Курчатаў. У сучасны момант стала агульнавядома, што ўжыванне атамнай і вадароднай зброі вядзе чалавецтва да незлічоных бедстваў, яшчэ большых ад тых, якія прынесла другая сусветная вайна. Падлікі паказваюць, што пры выбуху толькі адной вялікай вадароднай бомбы выдзеліцца энергія, якая будзе большая, чым энергія ўсіх выбуховых рэчываў, выпрадукаваных на ўсім свеце за чатыры гады другой сусветнай вайны.

У Хірасіме і Нагасакі, дзе ЗША упершыню выкарысталі атамныя бомбы, загінула некалькі сот тысяч чалавек. Ад выбуху вялікай вадароднай бомбы ў буйным горадзе загіне некалькі мільёнаў чалавек. Вядома таксама, што шэсць вадародных бомб, скінутых на Заходнюю Германію, могуць знішчыць на гэтай тэрыторыі ўсялякае жыццё.

Але не толькі выкарыстанне атамных і вадародных бомб у час вайны з'яўляецца смяротнай пагрозай чалавецтву. Нават выпрабаванні атамнай і вадароднай зброі, акрамя таго, што яны трымаюць свет у пастаянным непакоі, прыносяць страшэнную шкоду здароўю людзей. Падлікі паказваюць, што калі выпрабаванні атамнай і вадароднай зброі будуць праца́гвацца ў тым-жа тэмпе, як і цяпер, то, дзякуючы радыёактыўнасці, у кожным будучым пакаленні будуць захвараць наследнымі хваробамі некалькі мільёнаў чалавек.

Толькі беручы ўсё гэта пад увагу, можна ацаніць міралюбівы крок Савецкага Саюза, які ў імя чалавецтва рашыў аднабакова спыніць выпрабаванні ядзернай зброі. Хаця гэта сапраўды грандыёзны крок на шляху да міру, аднак ён патрабуе, каб і ЗША пайшлі следам за СССР. А гэта не вельмі падабаецца правячым колам з-за акіяна. Таму яны імкнуцца прадставіць пастанаўленне Вярхоўнага Савета Саюза ССР як чарговую прапагандысцкую хітрасць, каб аслабіць Савецкі Саюз у вачах сусветнай грамадскасці.

Прэзідэнт ЗША Эйзенхауэр, выступаючы нядаўна, заявіў насуперак фактам, што ў сучасны момант немагчыма кантраляваць выбухі атамных бомб, таму як быццам-бы хоць СССР і прыняў рашэнне аб спыненні выпрабаванняў атамнай зброі, але пацыху будзе іх праводзіць. Аднак людзі памятаюць і другую нядаўнюю заяву Эйзенхауэра на прэс-канферэнцыі ў Вашынгтоне аб тым, што ў сучасны момант усякі выбух атамнай і вадароднай бомбы, праведзены ў любой частцы зямнога шара, можна вельмі хутка зарэгістраваць. Дык чаму-ж прэзідэнт Эйзенхауэр такі супярэчлівы? Напэўна таму, што ізноў ЗША пацярпелі маральнае паражэнне ў вачах народаў усяго свету, што ЗША не жадаюць адхілення «халоднай вайны», якая прыносіць жменьцы манапалістаў велізарныя барышы.

У сучасны момант, калі Савецкі Саюз зрабіў ужо грандыёзны крок да міру, справа міру ва ўсім свеце ляжыць у руках сусветнай грамадскасці, і перш за ўсё ў руках народаў ЗША. Пад націскам сусветнай грамадскасці правячым колы ЗША павінны будуць адказацца ад гонкі ўзбраенняў, ад палітыкі халоднай вайны. Тады будзе мір.

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

Карэспандэнцыя з Мінска

Сяброўства паветраных спартсменаў

Пагодні летні дзень 1957 года. У высокім блакітным небе, распасцёршы шырокія крылы, плавае вялікая птушка. Вось яна зрабіла адзін круг, другі, трэці і, знізіўшыся, ідзе на пасадку. За ёю паяўляецца другая, трэцяя, чацвёртая і іншыя. Усе яны садзяцца на зялёным полі аэрадрома. Гэта планеры Варшаўскага аэраклуба.

Адкідваюцца празрыстыя каўпакі і пілоты, скінуўшы парашуты, сыходзяць на зямлю. Іх сардэчна вітаюць калегі — спартсмены - планерысты Мінскага аэраклуба.

— А вось адлятаюць нашы «Яскулкі», — гаворыць пілот польскага самалёта свайму сябру — мінскаму планерысту. А яшчэ праз дзве - тры хвіліны яны горача і сардэчна пацісну́ць адзін другому рукі і пачуецца польскае «До зідзэня!» і беларускае «Да пабачэння!», «Шчаслівага палёту!».

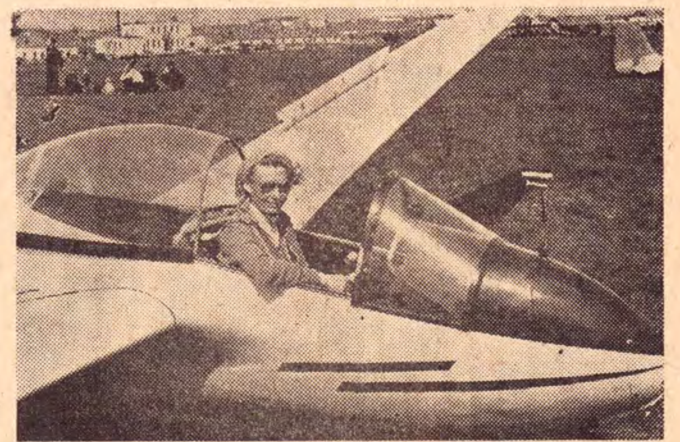
...Далёка ззаду, на захадзе засталася Варшава, адкуль падняліся ў вышыню, гэтыя адважныя людзі. Умела выкарыстоўваючы паветраныя плыні, па якіх нібы чоўны па хвалях лёгка і вольна нясліся «Jaskółki» і «Żurawy», яны імкліва пасоўваліся на ўсход. Ля самай усходняй мяжы Беларусі — у Аршанскім, Магілёўскім, Быхаўскім, Слаўгародскім і іншых раёнах, пасля васьмігадзіннага лёту, прызямліліся планеры. Быў устаноўлены новы рэкорд Польшчы на далёкасць і працягласць палёту.

Некалькі дзён правялі польскія планерысты ў беларускай сталіцы. Тут яны азнаёміліся з горадам, з яго помнікамі, пабывалі ў гасцях у сваіх мінскіх калегаў. Пасля гэтага планеры, буксіруемыя польскімі самалётамі, выляцелі на радзіму. Шчыра праводзілі мінскія паветраныя спартсмены сваіх сяброў. «Czekamy na was w naszej Warszawie!» і «Прылятайце, калі ласка, да нас яшчэ!» — чулася пры развітанні.

Адзін за другім самалёты, да якіх былі прычэплены планеры, вырульвалі на аэрадроме. Пасля кароткага разбегу яны плаўна адрываліся ад зямлі, уздымаліся ў паветра і бралі кірунак на захад — на Варшаву.

Паміж паветранымі спартсменамі абодвух сталічных аэраклубаў паўстала моцнае сяброўства. У гэтым годзе варшаўскія планерысты збіраюцца зноў наведаць сваіх мінскіх сяброў.

Тэкст і фота — Ал. Траяноўскі

Да адлёту засталося ўсяго некалькі хвілін. Люцыя Баеўская ўжо надзела парашут, ямчэй уселася ў кабіне планера і чакае на каманду

Працы па гісторыі партызанскага руху ў Беларусі

У гады Вялікай Айчыннай вайны сотні тысяч беларускіх патрыётаў узняліся на абарону Радзімы. У партызанскіх атрадах яны мужна змагаліся з ворагам, помсцілі фашысцкім захопнікам за іх злачынствы на часова акупіраванай савецкай тэрыторыі. Зямля гарэла пад нагамі нямецка - фашысцкіх прыгнятальнікаў. Народныя мсціўцы ўпісалі многа слаўных старонак у летапіс барацьбы савецкага народа з ворагам.

Інстытут гісторыі партыі пры ЦК КП Беларусі, Інстытут гісторыі Акадэміі навук БССР, Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны распачалі напісанне «Гісторыі партызанскага руху ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны» і складанне «Зборніка ўспамінаў удзельнікаў партызанскага руху ў Беларусі». Рыхтуецца таксама зборнік дакументаў па гісторыі партызанскага руху.

Каштоўнейшым матэрыялам для напісання гэтых прац паслужаць асабістыя ўспаміны былых партызан, камандзіраў і камісараў атрадаў і брыгад, начальнікаў штабаў, работнікаў партыйнага і камсамольскага падполля.

25 сакавіка ў канферэнц-зале Акадэміі навук БССР адбылася нарада былых удзельнікаў партызанскага руху ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Перад імі выступілі дырэктар Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР І. С. Краўчанка і дырэктар Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПБ Ф. А. Новікава. Яны расказалі аб задачах інстытутаў па напісанню гісторыі партызанскага руху ў Беларусі і звярнуліся да прысутных з просьбай прыняць актыўны ўдзел у стварэнні гэтых прац шляхам напісання ўспамінаў. Яны таксама заклікалі былых партызан уключыцца ў работу па збору дакументаў, якія расказваюць аб баявых справах народных мсціўцаў. (БЕЛТА)

Дакументы аб прыгонных тэатрах Беларусі

Нядаўна навуковым супрацоўнікам Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук рэспублікі Г. Барышавым выяўлены ў архівах каштоўныя дакументы, якія раскрываюць развіццё тэатральнага мастацтва ў Беларусі ў XVIII і ў пачатку XIX стагоддзя.

З матэрыялаў вынікае, што на тэрыторыі Беларусі ў тыя часы існавала некалькі прыгонных тэатраў. Найбольш буйным з іх з'яўляўся шклоўскі тэатр, створаны фаварытам Кацярыны II генерал - лейтэнантам Сямёнам Зорычам. Ён меў сваю балетную і оперную трупы і тры аркестры. У 1800 годзе 14 найбольш таленавітых танцораў гэтага тэатра былі перададзены дырэкцыі імператарскіх тэатраў Санкт-Пецярбурга. Сярод іх — Крэсцьян Буткевіч, Яўсей Палітыка і іншыя.

У 1828 годзе дырэкцыя імператарскіх тэатраў набыла таксама магілёўскі аркестр графа Чарнышова, а праз год — аркестр графа Салагуба з Горы-Горацкага маёнтка Магілёўскай губерні.

Прывезеныя ў Санкт-Пецярбург беларускія прыгонныя акцёры і музыканты, а затым іх дзеці аддалі ўсё сваё жыццё служэнню рускаму мастацтву. Гэта было своеасаблівым працягам традыцый, пачатых іх продкамі яшчэ ў XVII стагоддзі ў тэатры пры двары цара Аляксея Міхайлавіча.

(БЕЛТА)

У архівах Акадэміі навук Літоўскай ССР знойдзены рукапіс беларускага слоўніка

У архівах бібліятэкі Акадэміі навук Літоўскай ССР знойдзены арыгінальны рукапіс слоўніка на беларускай мове. Слоўнік налічвае 7.308 старонак і каля 200 тысяч слоў. Аўтарам яго з'яўляецца жыхар Магілёва Язэп Ціхінскі, які 40 год працаваў над даследаваннем беларускай мовы. Працу над слоўнікам закончыў ён у гады першай сусветнай вайны, калі ўжо быў сляпым старэчынай.

Побач з беларускімі словамі пададзена іх значэнне ў польскай і рускай мовах.

Папраўка

У №12 «Нівы» ад 23 сакавіка 1958 г. у артыкуле пад загалоўкам «Разгортваецца культурнае жыццё Савецкай Беларусі» (стар. 3) па віне карэктара закралася памылка. Апошні сказ у другім абзацы трэба чытаць:

«А гэтыя тэндэнцыі, як адзначае міністр Кісялёў, выявіліся ў адмаўленні (а не ў «аднаўленні», як было напісана) гэтымі людзьмі кіраўнічай ролі партыі ў літаратуры».

Рэдакцыя просіць прабачэння ў чытачоў за допушчаную памылку.

Мгр. М. КАНАПАЦКІ 2)

Творчае сяброўства братніх літаратур

(Да пытання аб польска—беларускіх літаратурных сувязях у XIX стагоддзі)

У выніку такой сітуацыі беларускі народ прымушаны быў змагацца адначасова супроць рускага самадзяржаўя і рэшткаў панавання польскай шляхты. У гэтым змаганні беларуская розначынная інтэлігенцыя карысталася падтрымкай з боку рускіх рэвалюцыйных дэмакратаў, сацыяльна - палітычная праграма якіх была накіравана на вызваленне прыгнечаных народаў Расіі з-пад уціску прыгонніцтва і самадзяржаўя. Змаганне беларускага народа ўлівалася ў агульнае рэчышча барацьбы народаў Расійскай імперыі, а ў тым ліку польскага і беларускага народаў. за свае сацыяльныя і нацыянальныя правы. У ходзе гэтай барацьбы, якая на грунце супольнай справы ўмацоўвала братэрскія сувязі паміж заняволенымі народамі, адбываўся працэс збліжэння славянскіх культур і асабліва літаратур. «Сумесная нацыянальна - вызваленчая барацьба палякаў, беларусаў, украінцаў і іншых народаў Расіі супроць супольнага ворага — самадзяржаўя, — сцвярджае С. І. Васілёнак у артыкуле «Адам Міцкевіч і беларуская літаратура» («Славянская філалогія», Масква, 1951), — садзейнічала іх збліжэнню».

Рашаючу ролю ў развіцці палітычных і культурных узаемасувязей паміж народамі Расіі адыграла самая перадавая ў свеце вялікая дэмакратычная руская культура. Яна добратворна ўплывала на культурнае адраджэнне народаў Расіі. Вялікае таксама значэнне мела ўпартая, самаахвярная барацьба рускага народа на чале ўсіх народаў Расіі супроць прыгонніцтва і самадзяржаўя. Усё гэта стварала сацыяльна -гістарычныя прадпасылкі для ўмацавання дружбы і ўзаемаўплываў народаў Расіі, для адраджэння і развіцця нацыянальных культур.

На гэтым грунце Міцкевіч зблізіўся з Пушкіным і дзекабрыстамі, на гэтым грунце маладая беларуская літаратура, якая паступова адраджалася, больш і больш збліжалася з рускай, украінскай і п о л ь с к а й (падкрэслена М. К.)

Нас, зразумела, у даным выпадку цікавіць пытанне ўзаемасувязей паміж польскай і беларускай літаратурай, і яму мы прысвяцім нашыя далейшыя разважанні.

Васілёнак у факце збліжэння двух братніх літаратур бачыць крыніцу ўзнікнення ў польскім рамантызме так званай беларускай «школы». Прадстаўнікі гэтай школы займаліся вывучэннем этнаграфіі, фальклору, быту беларускага народа і пісалі мастацкія творы на польскай і беларускай мовах, у якіх шмат месца прысвячалі Беларусі. У асяроддзі польскай інтэлігенцыі разгарнуліся спрэчкі аб вытоках і гістарычным шляху беларускай мовы, літаратуры і культуры ўвогул.

Цікавасць да Беларусі ўзмацнілася асабліва пасля падаўлення польскага паўстання 1830—31 г.г. Гэта было абумоўлена адным важным фактарам. Нягледзячы на гарачыя заклікі польскай шляхты, беларускі народ не падтрымаў паўстання. У выніку гэтага яна была прымушана шукаць іншага шляху да беларускіх сэрцаў. Паасобныя рэакцыйныя пісьменнікі пачалі звяртацца да беларусаў на іх роднай мове. У сваіх творах яны былі вяшчальнікамі панскай дабраты і вялікадушнасці, намагаліся згладзіць непрымірымыя класавыя супярэчнасці ў краіне. Заігрываючы з беларускім сялянствам, шляхта хацела здабыць яго сімпатыю, дзеля сваіх нацыяналістычных інтарэсаў на Беларусі. Група пісьменнікаў, якія ў сваёй дзейнасці кіраваліся гэтымі мэтамі складала рэакцыйнае крыло ў польскай рамантычнай літаратуры.

Тыповым яе прадстаўніком з'яўляўся шляхецкі старадум з Дзісеншчыны Аляксандр Рыпінскі. Свой шлях «беларусазнаўцы» распачаў Рыпінскі з эстэцкага захаплення вусна - паэтычнай творчасцю беларускага народа, а скончыў адмаўленнем яго як нацыі. У 1839 годзе на сходах польскага эміграцыйнага літаратурнага гуртка ў Парыжы ён выступіў з цыклам дакладаў аб Беларусі. У 1840 годзе, гэтыя даклады Рыпінскі апублікаваў у невялічкім зборніку пад знамянальным загалоўкам: «Беларусь. Некалькі слоў аб паэзіі простага люду гэтай нашай польскай правінцыі: яго музыцы, спевах, танцах і г. д.»

(Працяг на стар. 6)

Бабкі—дзіцё—акушэркі

Урок аб леках на 1 курсе «а». Вядзе мгр. Данута Куцьмерская.

Вёска. У акенцы пахілай хаты гарыць цьмяны агонь. На ахутаную вячэрнім змрокам глухую вуліцу даносіцц крык жанчыны. У хаце, на гаспадарскім ложку, скручваецца ад болю маладая жонка. На свет прыходзіць дзіцё — чалавек. Каля яе паспешліва ўвіхаецца старая, раскудлачаная бабка, падобная хутчэй да чараўніцы, чым добрадушнай бабулі. Яе брудныя рукі нервова трасуцца.

Страх падумаць, што жыццё двух істот — маткі і дзіцяці — знаходзіцца ў такіх руках.

*

Беласток, вул. Чацкага 8. На будынку невялічкая шыльда—«Дзяржаўнае акушэрскае вучылішча». Уваходзім у сярэдзіну. Усюды кілаеца ў вочы ўзорная чысціня.

Просім намесніка дырэктара, пані Рэгіну Галіцкую, коратка расказаць пра радаслоўе школы.

— Ну, што-ж... гісторыя нашай школы кароткая, — гаворыць яна. Створана яна ў 1945 годзе, як адна з першых у Польшчы. Ды-й цяпер не ёсць іх замнога. Да гэтага часу нашае вучылішча дало 761 акушэрку, якія пераважна засталіся працаваць у вёсках Беласточчыны. Вядуць яны вайну з цемнатою, знахаркамі і знахарамі. Праца акушэркі на вёсцы нялёгкая — яна патрабуе вялікай ахвярнасці і ўпартасці.

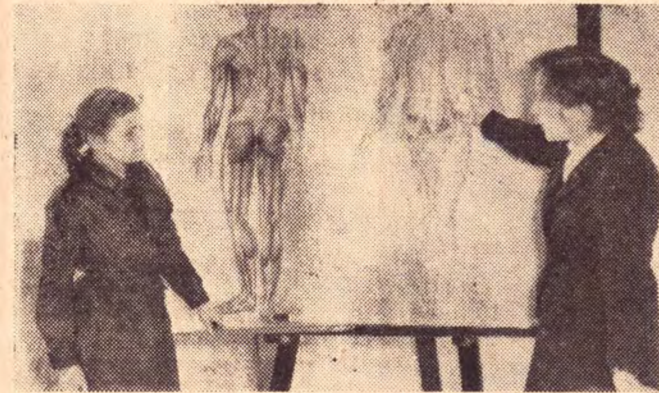
Дэманстрацыйная зала. Перад аб'ектывам — купанне і спавіванне дзіцяці.

Аднак большасць нашых выпускніц здолела супрацьпаставіцца цемнаце і дабіцца таго, што ў іх ваколіцах ніводнае дзіцё не родзіцца без дапамогі кваліфікаванай акушэркі.

У сучасны момант школа налічвае 115 вучаніц. Ужо ў месяцы чэрвені г. г. выйдзе са школы каля 46 новых акушэрак. Вучоба працягваецца 2 гады. Першынство ў паступленні ў гэтую школу маюць 11-цікласніцы, якія паходзяць з вёсак.

(А — Я)

Фото — А. Амільяновіч

Ля школьнай дошкі.

Нядбайнасць прычынай пажараў

Адным з большых няшчасцяў ў вёсцы, гэта вельмі частыя пажары. Неаднойчы прычынай пажараў з'яўляецца. нядбайнасць і неразважлівасць самых жыхароў вёскі.

Так нядаўна было ў вёсцы Рэдуты, Бельскага павета. Анна Труц, выбраўшы з печкі жар, пакінула яго ў сенцах. Незадоўга адтуль бухнулі клубы дыму, і пачалі гарэць сенцы. Па вёсцы панёсся грозны вокліч — пажар!

Добра, што гэта было ў дзень. Хутка збегліся людзі і адратавалі хату. А каб у начы здарылася гэтае няшчасце, то іэноў напэўна не мала згарэла-б, так як у верасні мінулага года, калі пажар у нашай вёсцы праглынуў пабудовы 10-ём гаспадарам, наносячы страту на суму больш мільёна злоты.

Нажаль нашая вёска не забяспечана ад пажараў.

Яна вельмі густа забудаваная, проста хата на хату ўлазіць. Дамы і гаспадарчыя пабудовы пераважна пакрытыя саламянымі стрэхамі, няма адпаведных грамадвоdaў. А што найгорш, у так вялікай вёсцы няма добраахвотнай каманды супрацьпажарнай аховы.

К. Л.

З II З'езду БГ-КТ

На здымку: (злева направа) — сакратар КВ ПЗПР — Ян Сенкевіч, старшыня ВРН — Ежы Попко, прадстаўнік Савецкага Пасольства, Фёдарай.

Фото — П. Сіповіч.

Матацыклы і веласіпеды будуць дзяліць ГРН-ы

Як паведамляюць у Ваяводскім Праўленні Сельскагаспадарчых гурткоў, пачынаючы ад 1959 года матацыклы і веласіпеды будуць дзяліць гаспадарам прэзідыумы паветовых і грамадскіх рад.

Раней гэта праводзілі праўленні сельскагаспадарчых гурткоў. Аднак з увагі на праявы спекуляцыі — падзел матацыклаў і веласіпедаў прызначваных вясковаму насельніцтву пастаноўлена перадаць у веданне апарата рад народовых.

(ся)

12 мільёнаў злотых на ўздым гаспадаркі Беласточчыны

Ваяводская Рада нарадовая ў Беластоку атрымала з Міністэрства працы і сацыяльнага забеспячэння каля 12 мільёнаў грошай на ўздым гаспадаркі і забеспячэнне працай на Беласточчыне.

Гэта дае магчымасць забяспечыць працай яшчэ 1.700 асоб у тым ліку 1000 жанчын, таму што большую частку атрымaных грошай (6,5 мільёна) прызначаецца на развіццё мясцовай прамысловасці, каапераціі працы і інвалідскай каапераціі.

Прамысловасць і гандаль для народа

1 красавіка г. г. Эканамічны камітэт Рады Міністраў прыняў важную пастанову аб правілах супрацоўніцтва паміж гандлем і прамысловасцю, якая выпускае тавары на патрэбы рынку.

Супрацоўніцтва гэтых двух галін гаспадаркі будзе так рэгулявана, каб асартымент, колькасць і якасць прадукаваных матэрыялаў былі дапасаваны да патрэб грамадства рэпрэзентаваных гандлем.

Гандаль будзе атрымоўваць тавары толькі на падставе непасрэдных дагавораў, заключаных паміж гандлёвымі і прамысловымі прадпрыемствамі. Прамысловасць наша будзе выпускаць такі тавар, які карыстаецца найбольшым попытам на рынках.

Прэміі ў прамысловасці будуць залежныя ад выканання гандлёвых абавязкаў. Апрача таго ЭКРМ рэгулюе і пашырае правілы самастойнасці гандлёвых прадпрыемстваў.

Ці ведаеш беларускую літаратуру ?

Фелікс Тапчэўскі

Цікавым, самабытным паэтам другой паловы XIX ст. з'яўляецца Фелікс Тапчэўскі. На вялікі жаль, і да сёняшняга дня не ўдалося, хоць-бы ў асноўных рысах, устанавіць яго біяграфію. Вядома толькі, што Тапчэўскі паходзіў з Лепельшчыны, Віцебскай губерні. Свае творы ён падпісваў псеўданімам «Хвэлька з Рукшэніц».

Па сваіму светапогляду і ідэйных пераканнях Тапчэўскі належыў да дэмакратычнага лагера пісьменнікаў. Ён жыў і пісаў у адзін час з Францішкам Багушэвічам і вышаў з яго рэалістычнай школы. Уступаючы аўтару «Дудкі беларускай» па сіле паэтычнага таленту і творчаму асэнсаванню закранутых грамадскіх праблем, ён, тым не менш, ішоў ад сацыяльных матываў і ідэйнай накіраванасці багушэвічавай паэзіі. Сціслая літаратурная спадчына паэта пацвярджае такі вывад.

Да нас дайшла толькі нязначная частка напісанага Феліксам Тапчэўскім. Яго вершы ў рукапісах разыходзіліся ў народзе, і хто ведае, магчыма, некаторыя з тых твораў, якія мы называем «ананімнымі», належаць і яму? Так ці інакш, але цыкл вершаў Тапчэўскага: «Саўсім не тое, што было», «Ён і яна», «Вечарынка», «Панскае ігрышча», «Грошы і праца» — трапіў у канцы мінулага стагоддзя ў рукі прафесара Пецербургскага універсітэта Б. І. Эпімах - Шыпілы, і той беражліва перапісаў іх, як сцвярджае у заўвазе, з арыгінала аўтара ў сваю рукапісную «Беларускую хрэстаматыю», якую пачаў складаць з 1889 года.

Толькі ў 1954 годзе гэтая частка твораў Тапчэўскага была ўпершыню апублікавана ў № 12 часопіса «Полымя». Праўда, верш «Вечарынка» быў змешчаны ў «Беларускім календары» на 1915 год (стар. 35—36) і трыццаць розных радкоў Карскі выкарыстаў у сваіх «Беларусах» (т. III. ч. 3. стар. 74—76).

ГРОШЫ И ПРАЦА

Кажуць: мужык — хам, няцнота,
Гультай, шэльма, усё ліха!
А чыя-ж гэта работа
Хатка, хлебіц і грачыха?

Хто-ж разробіў лес на поля?
Абсушыў балоты, топі,
І для ўсіх зрабіў раздолля?
Усё-ж гэта тыя хлопы.

Божы храм, карабль на моры,
Церам, дварцы і палаты,
І сабе грэблі і заборы,
І сабе мізэрны хаты.

Хто-ж зрабіў, чыя работа?
Хто пацеў, іраўшы жылла?
Той-жа хам і той няцнота,
Што прaзвалі паны быдла.

Хто-ж падпорай у вяльможы?
Чыя праца іх палацы?
Хто-ж паслаў ім мякка ложы?
Белы хлеб іх — чыя праца?

Чыім лбом разбіты муры?
Хто разрыў валы, акопы?
Хто-ж не драў мужыцкай шкуры?
Гдзе-ж няма хамскай работы?

Іхняй сілай і рукамі
Ставяць крэпасць, ліюць пушкі,
Робюць ружжа са штыхамі,
Сыплюць шанцы і гарушкі.

Можа скажэць хто, што грошы
Кормюць, робюць, нежуць цела.
Не! паночак мой харошы,
Грош — пустая праца дзела.

Мы-ж без грошай, а ўсе сыты,
Сплецем лапці, зробім хату,
Спрадзем лёну і акрыты,
Яшчэ з карку дадзім брату.

Плюнуць толькі на грош трэба,
А дзяржацца крэпка працы;
Ах! не дадуць грошы хлеба,
І не вырастуць палацы.

Сядзь на кучы грошы, пане,
Ды глядзі на іх век цэлы,
Не дадуць яны, васпане,
Злотку, жэмчуг і хлеб белы.

Жылі-ж людзі перад гэтым
І не зналі срэбра, злата,
Быў люд людам і свет светам,
Елі хлеб, і была хата.

Грошы — выдумка пустая,
Яны трэба тонкакожым,
Каб кармілі век гультая
І кармілі хлебам розум.

ПАНСКАЕ ІГРЫШЧА

Каб ты ведаў, брат-кумішча,
Што учора відзеў я:
У паноў было ігрышча, —
Да й якое-ж ай-я-я!

Вот ігрышча, дык ігрышча!
Не такое, як у нас:
У цымбалы біў...
Ну якраз, як Янка наш.

Больш удумнасці да паглядаў і жыцця моладзі

Добра склалася, што на старонках «Нівы» адведзена месца той справе, якую звычайна ў нас называецца «праблемай моладзі».

Пішу гэта ў двукоссі, таму, што змест артыкулаў многіх дыскутантаў зусім не датычыць моладзі, а калі і так, — то вельмі мала. Мушу прызнацца, што артыкул М. Тарасевіча зрабіў на мяне вялікае, як найбольш адмоўнае ўражанне. Здзіўляюся, як можна ў такім кароткім артыкуле зрабіць столькі памылак. Не магу згадзіцца з ацэнкай становішча і вывадамі, якія зрабіў з гэтага аўтар. Пастараюся ўдакладніць.

Паважаны аўтар з адкрытымі вачыма гаворыць, што сучасная моладзь безыдэйная, нігілістычная, немаральная, сярод яе бытуе адно хуліганства... Немагчыма пералічыць усё тое, што закідае ён моладзі.

І я ні ў якім выпадку не згодзен з гэтым. Няпраўда! Моладзь наогул з'яўляецца здаровай і жыве нармальна: вучыцца, працуе, бавіцца, любіцца, спявае, адным словам робіць усё тое, што належыць рабіць чалавеку. Паўтараю, датычыцца гэта большасці моладзі. А хіба-ж група хуліганаў, зможа засланіць яе! Мерыць моладзь агульнай меркай—гэта значыць зрабіць ёй вялікую крыўду, і таму гэтага нельга рабіць.

Паважаны аўтар, карыстаючыся такімі эпітэтамі (інакш гэта акрэсліць нельга), не падаў ніякіх удакладняючых прыкладаў. Зрэшты, так прынята ўжо ў нас, што кожны, хто піша аб справах моладзі, не падмацоўвае сваіх думак канкрэтнымі доказамі.

Тое, што частка моладзі п'е гарэлку, жыве распусна, правальваецца на экзаменах — зусім недастатковы доказ.

Разглядаючы справу так, як гэта зрабіў аўтар, можна сказаць, што нашае грамадства з'яўляецца грамадствам безыдэйным, пазбаўленым патрыятызму. Сабралася-б на гэта больш доказаў. А хто-ж, як не старэйшае грамадства дае прыклад моладзі: пяршынствуе ў п'янстве, кражы, хабарніцтве, цынізме?

Моладзь ці старэйшае грамадства?

Больш за ўсё вінавата ва ўсім старэйшае грамадства. Аднак гэта не з'яўляецца для мяне падставай, каб гаварыць аб ім тое, што сказаў Тарасевіч аб моладзі.

Моладзь безыдэйная. Чым абгрунтаваны гэты вывад? Колькі разоў сустракаюся з гэтым — заўсёды стаўлю сабе пытанне: «Чым змерыць безыдэйнасць моладзі, што яе павінна ўвасабляць?» Дагэтуль ніводзін дыскутант на гэта не адказаў.

Немагчыма, напрыклад, успрыняць крытэрый наследоўвання Маркса і знаёмства з «Капіталам» і немагчыма таксама ўсім сабою спасацца на святое жыццё — любавацца пропаведдзямі і святымі пісаннямі. Па першым і па другім нельга ацэньваць моладзь; і аднаго і другога нельга вымагаць ад моладзі, асабліва калі разыходзіцца аб першы крытэрый — ён за высокі і моладзь не падрыхтаваная да яго.

Ці моладзь не мае свайго ідэала? Несумненна мае! Не па-вучонаму ён гучыць: ідэал мажлівага, а ў будучыні лепшага жыцця. Гэты ідэал супадае з ідэяй соцыялізма. Ці можна закідаць моладзі, што жадаючы мець лепшае жыццё, яна не карыстаецца словам «соцыялізм», «комунізм»?

Старэйшае грамадства больш, а нават замнога карыстаецца гэтымі словамі, але, як мною ўспомнена, яно і горш паводзіць сябе, чым моладзь.

Сама ў сабе моладзь з'яўляецца здаровай, толькі людзі ставяць перад ёю надта высокія або ўяўленыя сабою крытэрыі. Ці не смешна і не наіўна закідаць моладзі тое, што яна не прытрымліваецца строгіх правіл жыцця? Старэйшае пакаленне, нават старыя комуністы часта маюць прэтэнзію да моладзі, за тое, што яна хоча выгодней жыць. «Як гэта так, — кажуць, — мы жылі ў развалінах, норах, у такіх страшэнных умовах, сядзелі ў турмах; пасля вызвалення галодныя, не звяртаючы ўвагі на зарплату, будавалі прадпрыемствы, фабрыкі, а вы сёння хочаце відных памяшканняў, клубаў, спартплошчаў, вышэйшай зарплаты»... і г. д.

Вядома, што жыццё старэйшага пакалення было цяжэйшым і што ўсё тое, што маем, з'яўляецца вынікам цяжкіх змаганняў і працы старэйшага пакалення. Вядома і тое, што моладзь не ўсведамляе сабе гэтага. Але ці-ж можна папракаць ёй тым, што хоча інакш жыць? Не, не можна.

Жыццё заўсёды йдзе наперад. Чалавек, які не паспявае ісці за яго развіццём, не адчувае ніякіх патрэб, не патрабуе нічога ад наваколля, з'яўляецца ў найлепшым выпадку маніякам, не ўспамінаючы ўжо аб тым, што выступае супроць развіцця жыцця.

Так як аўтар успомніў Астроўскага, я таксама хачу яго ўспомніць. У кніжцы «Як гартавалася сталь», Астроўскі апісвае, як галодныя, выхудзелыя, амаль босыя комсамольцы ў марозную зіму будавалі чыгунку. Зразумела, гэта геройства, якое назаўсёды застанецца ў памяці і гісторыі. Калі-б мы цяпер, праз 40 год пасля гэтага, патрабавалі гэтага ад моладзі, гэта было-б больш, чым геройства з боку моладзі, але адначасова дурасць з боку тых, якія-б гэтага патрабавалі.

Іншы прыклад. Аўтар гаворыць ад абурэння, што моладзь носіць вузкія нагавіцы, і схільна да новых сучасных танцаў. Выбачайце, паважаны грам. Тарасевіч, але Вы крыху нагадваеце мне святошу. На маю думку, можна хадзіць у вузкіх нагавіцах, танцаваць новыя танцы і адначасова быць глыбока ідэйным і культурным чалавекам. Нельга-ж вымагаць, каб моладзь вечна танцавала абэрка, гапака ці лявоніху. Змяняюцца абставіны, звычаі, а моладзь, так было і будзе, заўсёды выходзіць насустрач новаму. А старэйшае грамадства не толькі не павінна адгараджаць моладзь масіўнай сцяною ад новага, а наадварот, стварыць умовы пранікнуць гэтым з'явам да моладзі.

Было-б вялікай памылкай, нязгоднай з імкненнем моладзі, прымусіць яе апранацца ў каляровыя кашулі, напушчаныя нагавіцы і ў «гармошку» скручаныя боты. Народныя ўборы прыгожыя, нават цудоўныя, але ў сучаснасці прыгодныя толькі на сцэну. На штодзень моладзь хоча мець лёгкую, нейлонавую сукенку, лёгкую бялізну, касцюм з добрага матэрыялу, лёгкія, фасонныя туфлі і г. д. Усё гэта цесна звязана і з нацыянальнай культурай, аб якой аўтар гаворыць.

Найбольш небяспечным на думку аўтара з'яўляецца тое, што пранікае да нас культура заходняя, названая ім «культурай загніваючага капіталізма». Гэта ўжо не толькі кардынальная памылка, а проста нахабства.

Па-першае, відаць, усе з'явы адбываючыеся ў капіталістычных краінах аўтар прыводзіць да аднаго агульнага назоўніка — «культура захаду», чаго рабіць нельга.

Наколькі мне вядома, то гэткай культуры няма. Капіталістычнае грамадства не з'яўляецца маналітным, а ў сувязі з гэтым і ў культуры яго ёсць розныя плыні: станоўчыя і адмоўныя.

Па-другое, і мусіць гэта самая вялікая памылка Тарасевіча, калі ён лічыць моцна небяспечнай яе таму, што стваральнікамі гэтай культуры з'яўляюцца людзі, якія жывуць з эксплуатацыі.

Наколькі мне вядома, ва ўсіх існуючых грамадствах выступала гэтая з'ява. Калі-б прызнаць рацыю паважанаму аўтару, дык значыцца, трэба знішчыць усе дасягненні гэтых краін, забараніць нашай моладзі пазнаваць іх, таму, што гэта нібыта прычына прабуджэння імкненняў да лёгкага жыцця і выгады.

Няўжо праўда? Ды як-жа можна рабіць гэткія абсурдныя вывады.

Кожны раз, калі чытаў я выдатных мысліцеляў, пісьменнікаў і паэтаў захаду, калі глядзеў карціны віднейшых мастакоў, — ніколі не прабуджалася ў мяне схільнасць да лёгкага жыцця, а тым больш не настройвала гэта мяне супроць соцыялізма. Наадварот, яшчэ больш пашыраўся мой далягляд.

Цяжка згадзіцца з разважаннямі, а тым больш вывадамі, адносна развіцця нацыянальнай культуры.

Для таго, каб паскорыць працэс развіцця культуры, аўтар лічыць неабходным замкнуць яе ва ўласным кругу і бараніць ад сутыкнення з іншымі культурамі.

Мой погляд іншы. Аддзяліць сваю культуру ад агульначалавечай, сусветнай культуры — гэта значыць зрабіць мядзвежую ласку, спасаць яе на дэгенерацыю і ў выніку таго яна перайшла-б як памятка дзён у музей. Па-мойму, развіваючы ўласную культуру, неабходна ўзбагачаць яе культурай іншых народаў, каб узняць яе хоць часткова да ступені агульначалавечай культуры.

В. МІКУЛЬСКІ

Два жыдкі у скрыпкі валюць,
Трэці ў дудку дзьмець,
А ўсе разам як зайграюць,
Ажно цябе затрасець!

Ажно цёмна станець глазу;
Дрыжаць ногі пад табой,
Сэрца б'ецца, як цапамі,
Проста станеш сам не свой!

А паноў там, як на сходзе,
Калі член прыедзець к нам:
Усе прыбраўшыся па модзе,
Так прыгожа, куды там!

Панічы усе прыбраны
Пад калібер, як адзін,
Рукавічкі маляваны,
Толькі боты быццам клін.

Якуляры, як два вочкі;
Тут тарчаць пад барадой,
Як снег белы іх сарочкі,
Нарукаўнічкі трубой.

А шалікі завязаны,
Хто іх знаець — не вузлом:
Нейкай шпількай прышпілены,
Быць як накрыж, казялком

А паненкі, хоць прыгожы,
Але-ж мода — Бог і з ёй —
Да чаго-ж яны пахожы?
Да душы-ж, не да людзей!

Усё-б сабе няхай як нада, —
Жыватоў саўсім нямаш;
Ззаду нейкая прылада, —
Толькі ездзіць на кірмаш.

Як кульбака, тарчыць ззаду
Бы кашэль, ні то жаўлак.
Не дабраўся ніяк ладу.
Не дадумаўся ніяк.

Паніч нейкі нетутэйшы,
Мусіць, з гораду, ці што:
Ад тутэйшых ён танейшы
І прыгож сабе ніщто.

Загаманіў: «Пойдзем вальца!
Няхай жыды ідуць граць!»
Стары жыдміргнуў на мальца
А той усім міргаць.

Вот смычкі нарыхтавалі,
Нагатовіліся, ждуць;
После разам заігралі
І давай у дудкі дуць.

Панічы тады ўсталі,
Страхануліся, пашлі,
Толькі троху пашапталі,
Як к паненкам падыйсці.

Тыя тыц, тады усталі;
Панічы іх дай абняць:
Глядзь! адзін другога 'бнялі
І паперлі танцаваць.

У кругі папросту валюць,
Як лявоніху у нас,
Толькі ногі не так ставяць
І у такту не якраз.

Так скакалі, весяліліс,
Елі, пілі усю ноч,
Зрання спаць ужо лажыліс,
Бо й скакаць было няўмоч.

Калектыў ажыў

У 1955 годзе ў вёсцы Скупава (Гайнаўскі павет) быў створаны маладзёжны мастацкі калектыў пад кіраўніцтвам настаўніцы мясцовай школы Галіны Лапінскай. У калектыве налічвалася 17 чалавек. Моладзь вывучала песні, п'есы. Калектыў выступаў не толькі ў Скупаве, але і ў Барысаўцы, Нараўцы і іншых мясцовасцях. Калектыў выступае на павятовым аглядзе калектываў мастацкай самадзейнасці і займае адно з першых месц.

Праз нейкі час праца калектыву прыціхла. Частка моладзі раз'ехалася: хто пайшоў у салдаты, хто на працу ў горад і г. д.

Аднойчы (а было гэта ўжо ў 1957 г.) настаўніцы Галіна Лапінская і Аўгіня Лясота арганізавалі вечарынку, на якую прышло шмат моладзі. У часе перапынку, паміж танцамі настаўніцы выступілі з праектам арганізаваць калектыў нанова.

Моладзь з вялікім задавальненнем успрыняла прапанову настаўніц. У калектыў запісалася 22 чалавека. Ізноў «пайшлі» рэпетыцыі. 13 снежня г. г. ажыўшы калектыў выступіў у сваёй вёсцы з пастаноўкай п'есы «Пярэстая Красуля», «Міхалка», і з багатым рэпертуарам беларускіх, польскіх і рускіх песень.

А моладзь сапраўды самаахвярная, з запалам працуе яна ў калектыве. Вось, напрыклад, Гарустовіч працуе грузчыкам дрэва—праца яго цяжкая, часта дамоў вяртаецца вельмі позна, аднак і ў такія дні хутчэй спяшаецца на заняткі. Ён яшчэ не прапусціў ніводнай рэпетыцыі. Тое-ж можна сказаць аб Янку Анішчуку, Ніне Гарустовіч, Валі Баруце, Вані Адамовічу і іншых удзельніках. (аа)

Ежы Дамрош

Вясеннія абрады на Беларусі

21 сакавіка, калі дзень становіцца роўны ночы, пачынаецца каляндарная вясна. Аднак у народных звычаях і абрадах вясна з'яўляецца значна раней.

Вясеннія абрады і звычаі — гэта радасныя сустрэчы з вясною, што прыносіць з сабою жыццедайнае сонечнае цяпло, па якіх сёння толькі дзе-ні-дзе след застаўся. З часам язычаскія абрады часткова засталіся адхінутымі, аднак большасць з іх увайшла ў хрысціянскія абрады, якія былі цесна звязаны з царкоўным каляндаром. Яшчэ данядаўна даследвальнікі народнай культуры, у розных аколіцах Беларусі сустракаліся з цікавымі звычаямі і вясеннімі абрадавымі песнямі. Найбольш цікавымі з'яўляюцца запіскі з беларускай часткі балота - лясістага Палесся, дзе найдаўжэй захавалася старая, архаічная народная культура.

У народных абрадах вясна ажывае значна раней, чым у сапраўднасці.

Ужо дзень другога лютага на Палессі — гэта так званае «стрычанне», дзень у якім «зіма з летам страчаецца». Сапраўдныя-ж вясеннія абрады з'яўляюцца значна пазней, менавіта перад вялікім постам, у нядзелю «на заговіны», а называецца гэта «гуканнем вясны». Дзяўчаты пякуць вялікі, прыгожа здоблены каравай, бяруць адну, або дзве пары маляваных яек і нясуць усё гэта на бліжэйшы ўзгорак ці на стог сена і ўдараюць яйкамі аб сябе пакуль іх не разаб'юць. Калі разаб'юць, тады доўга яшчэ спяваюць — гукаюць вясну:

«Ой вясна, красна!
Што ты нам унесла?
А ўнесла, унесла
Тры карысці, радасці
Адная карысць — пастушок,
А другая карысць — ратаёк,
А трэцяя—бартнічок»
(З Палесся)

падкрэсліваючы такім чынам карысці, якія вясна нясе пастушку, земляробу і бортніку.

У многіх песнях выражана радасць з прычыны набліжаючайся вясны.

«Ой, вясна, вясна!
Да якая-ж ты красна!
Мы для цябе спяваямо,
Цябе міла спатыкаямо...» і тд.
(З аколіц Слоніма)

Праспяваўшы шмат вясновых песень дзяўчаты вяртаюцца дахаты, дзе збіраюцца іншыя дзяўчаты і хлопцы і тады ўсе разам бавяцца і танцуюць. З таго часу вясеннія песні спяваюць аж да Сёмухі.

З вясновых абрадаў гэтага перыяду можна вылучыць некаторыя, як асабліва цікавыя.

Найбольш урачыста адбываюцца вялікодныя абрады. На Вялікдзень людзі малююць яйкі, свяцяць ядло. Калі ўжо прыйдзе самае свята, збіраецца група моладзі так званыя валачобнікі і ідуць ад хаты да хаты (пераважна да замажнейшых гаспадароў) і збіраюць валачобнае. Валачобнікі нясуць з сабой вялікі мяшок, у які складаюць атрыманыя ад гаспадароў падарункі, спяваючы пры тым песні і выслаўляючы гаспадара.

«На Вялікдзень, на першы дзень,
Валачэбнікі збіраліся,
Збіраліся, рахаваліся,
Слаўнага пана дапыталіся,
Да чы дома, дома слаўны пан?»
(з аколіц Мінска)
«Да хадзілі мы ні дзень ні два,
Ні ноч і ні дзве —
Мядок соладок, віно зелено.
Да шукалі-ж мы слаўнага пана,
Пана гаспадара. —
Мядок... і гд.
(з аколіц Слуцка)

Калі мяшок ужо поўны, стомленыя валачобнікі бывала ідуць у карчму, і там, п'юць ды спяваюць:

(адзін з іх)
«Выпі, выпі чару віна поўную,
І забудзь, забудзь пра сваю старану... (ігд.)
(другі)
Ах, як-жа мне сваёй старонкі забыць?
У маёй старане садвінаград стаіць...»)
(і гд.)
(з аколіц Віцебска)

У жыцці селяніна вельмі важным здарэннем з'яўляўся той момант, калі ён упершыню, пасля зімы, выганяў жывёлу на пасвенне. А было гэта ў дзень святога Юрыя, якога лічылі апякуном жывёлы і сенажацяў.

Перад Юрыем людзі баяліся нават коней ноччу на пасбішча выводзіць, каб ваўкі не напалі. Затое-ж «пасля Юрыя не трэба нічога баяцца, бо св. Юры на белым кані ездзіць і ваўкам зубы зачыняе»... Аб св. Юрыю нават песні спявалася:

«На святога Юрыя,
Была баба дугнем»...
«А што ў лесі, а што ў лесі,
Стучыць, гручыць?
Святый Юр'я, Святый Юр'я
Церэм, цешыць...» і інш.

У дзень святога Юрыя людзі на досвітку выганялі жывёлу ў поле, і нават голымі качаліся па расістай траве, а днём абыходзілі палеткі з караваем спяваючы:

«Гдзе каравай ходзіць,
Там жыта родзіць...»
(з Палесся).

Пастухі выганялі статак свянцонай вярбою. На пасбішчы расклалалі агонь і смажылі яешню з салам.

Заканчэннем вясновых абрадаў у народнай творчасці з'яўляецца Сёмуха.

Цэлы тыдзень перад Сёмухай, «Троечная» (як гаварылі на Палессі) або «Русална нядзеля» (званая таксама «русальным тыднем»), нельга было купацца ў рацэ, бо «русалкі іграюць, могуць схапіць і заказытаць да смерці». У гэтым часе людзі нават не выходзілі далей за вёску. На Палессі і Піншчыне даволі доўга захаваўся звычай, які адбываўся на другі дзень Сёмухі: дзяўчаты, а нават маладыя замужнія жанчыны хадзілі натоўпам ад хаты да хаты. Перад імі ішла дзяўчына прыбраная ў галінкі і кляновае лісцё, называлі яе «Кустай». Дзяўчаты спявалі, танцавалі, а гаспадары дарылі іх за тое падаркамі. Пасля, сабраную ежу і напітак, неслі да аднаго гаспадара, дзе адбывалася баляванне аж да позняй ночы, а часцей і да белага дня.

Занікаюць і змяняюцца даўнейшыя багатыя і рознастайныя абрады беларускага народа. Ужо сёння іх мала дзе спаткаеш, а ў недалёкай будучыні яны мусіць толькі даследавальнікам народнай культуры і тым, што вывучаюць кнігі, у якіх запісана ўсё гэта, — будуць вядомымі. Сучаснае грамадства ўспрымае музычныя творы прафесіянальных кампазітараў, людзі адзяваюцца ў адзенне купленае ў крамах, з фабрычнага матэрыялу і не хочуць ткаць яго самі на звычайных станках; штораз больш механізуюць сваю сельскую гаспадарку. Усё гэта зусім зразумелае і не абавязкова захоўваць старынную традыцыю, аднак ёсць шмат сапраўды цікавых песень і абрадаў, якія ўзніклі ў штодзённай працы і трудзе сялянства, якое чэрпала натхненне з любві да прыроды і людской працы, і такія абрады ці песні, варта захаваць.

Сельскагаспадарчыя парады

Матыліца

Матыліца (навуковая назва— пячонач ная двухвустка) паразітуе пераважна ў печані быка, авечкі, казы, труса і цэлага шэрагу іншай траваеднай жывёліны. Часамі яна сустракаецца і ў арганізме чалавека.

Хваробу гэтую выклікае чарвяк, які мае 20—30 мм даўжыні і 8—13 мм шырыні. Колер яго лістападобнага цела белы.

Звычайным месцам лакалізацыі паразіта з'яўляюцца жаўцёвыя хады печані жывёліны. У выпадках ненармальнай лакалізацыі матыліца сустракаецца ў лёгкіх, у жалудачках мозгу і іншых органах. Харчуецца гэты чарвяк крывёю, а таксама прадуктамі распаду клетак печані, якія ён засмоктвае ў страваваяльны канал.

Калі ў арганізме жывёлы прыжываецца гэты чарвяк, жывёла хутка худзее, знясільвае і г. д. У канцы канцоў захворвае вадзянкай, пасля чаго наступае смерць.

Якім-жа чынам пападае гэты чарвяк у арганізм жывёлы?

Яечкі матыліцы, выходзячы з яе цела, пападаюць у жаўцёвыя пратокі ў печані гаспадар (авечкі, каровы, чалавека і г. д.), адкуль разам з жоўцю паступаюць у кішэчнік, а потым выкідаюцца з калам наверх.

Далей для свайго развіцця яйцо двухвусткі (матыліцы) патрабуе пэўнага комплексу неабходных умоў, і ў першую чаргу, пэўнай тэмпературы, вільгаці і святла.

Яечкі матыліцы могуць нармальна прайсці сваё развіццё толькі тады, калі яны пападаюць у ваду, тэмпература якой не ніжэй 6°. У такой вадзе на святле з яйца матыліцы выходзіць лічынка. Гэтая лічынка нейкі час плавае ў вадзе.

Далейшае развіццё яе можа праходзіць толькі ў арганізме іншай жывёліны, у арганізме так званага прамежнага гаспадара. Імена такім гаспадаром для лічынкі матыліцы з'яўляецца малюск пад назвай «малы балацянік», які жыве ў стаячых вадаёмах, сажалках і нават лужынах. Лічынка матыліцы актыўна ўкараняецца ў гэты малюск і асядае ў яго печані. Тут лічынка значна змяняецца. Акрамя таго, яна памнажаецца ў многа разоў.

Пасля гэтага лічынкі матыліцы выходзяць з цела малюска ў ваду, нейкі час яшчэ плаваюць у вадзе, а потым асядаюць на прыбярэжныя вадзяныя расліны. Кожная лічынка адкідае хвосцік і акружаецца абалонкай.

Для свайго канчатковага развіцця ў дарослую форму, такая лічынка павінна абавязкова трапіць у арганізм каровы, авечкі, труса, ці нават чалавека.

І гэта можа здарыцца іменна тады, калі выпасванне авечак, кароў робіцца на залўных плошчах, калі жывёла п'е ваду з лужын, у якіх жывуць малюскі — прамежныя гаспадары лічынкі матыліцы.

Чалавек можа заразіцца матыліцай, калі п'е сырую ваду з стаячых вадаёмаў, есць нямытую гародніну, (напрыклад, салат), якая паліваецца вадой з такіх вадаёмаў. Ні ў якім разе нельга калупаць зубы сцяблінкамі травы.

Грамадская прафілактыка павінна змагацца за ачыстку вадаёмаў ад малюскаў.

Мгр. Б. ЧЭЧУГА

Мгр. М. КАНАПАЦКІ 2)

Творчае сяброўства братніх літаратур

(Да пытання аб польска—беларускіх літаратурных сувязях у XIX стагоддзі)

(Працяг са стар. 3)

Паказальным з'яўляецца таксама тэндэнцыйны надпіс на парыжскім зборніку: «Першаму з мужычкоў беларускіх, што наперад чытаць, а затым гаварыць і думаць па-польску навучацца». Нам здаецца, што і загаловак зборніка і аўтарская на ім дэдыкацыя не патрабуюць каментарыя. Лепш аддадзім голас Рыпінскаму, які так піша аб Беларусі і яе жыхарах: «Жыве тут просты народ славянскага племені, які здаўна пароднеўся з сям'ёю ляхаў, сумленны, але ўбогі і мала вядомы нават уласнай айчыне яго Польшчы, хоць ён любіць яе вышэй за ўсё». Сугуба тэндэнцыйныя сцвярджэнні Рыпінскага поўнасцю адпавядалі інтарэсам польскай шляхты, якая выкарыстоўвала кожную магчымасць каб даказаць, што Беларусь — гэта неад'емная частка Рэчы Паспалітай. Польскія рэакцыйныя пісьменнікі імкнуліся аднагачасова навязаць беларускаму народу думку аб яго нібыта духоўнай няпоўнацэннасці і адмаўлялі сам факт магчымасці існавання беларускай літаратуры, лічачы яе адгаліненнем польскай літаратуры або проста нейкім этнаграфічным сюрпрызам. Беларускія народныя песні, казкі і легенды ва ўяўленні гэтых людзей здольны былі служыць толькі крыніцай эстэцкага захаплення. Тэндэнцыйна апрацоўваючы беларускую вусную творчасць, шляхецкія пісьменнікі пазбаўлялі яе выкрывальнага характару і прыстасоўвалі да сваіх эстэцкіх густаў.

Як-жа дыяметральна супрацьлеглымі былі погляды прадстаўнікоў прагрэсіўнага крыла беларускай школы, якое ўзначальвалася вялікім прыяцелем беларускага народа Адамам Міцкевічам! Аб поўных вялікай любві і павагі адносінах Міцкевіча да беларускага народа, іх мовы і фальклору, сведчыць фрагмент з пісьма Міцкевіча да Аляксандра Ходзькі ад 1847 года: «...з усіх народаў славянскіх Русіны, г. зн. мужыкі Пінскай, часткова Мінскай і Гродзенскай губерань, захавалі найбольш славянскіх традыцый. У іх байках і вершах ёсць усё... Мова іх адна з найбольш мілагучных. Народ гэты на працягу ўсёй гісторыі жыў у бядзе і прыгнёце. Нават зямля, на якой жыве, — бедная, сухая, неўраджайная, пяскі або балоты».
(H. Batowski „Mickiewicz a Słowianie do roku 1840" Lwów, 1936).

Асабліва прыцягваюць увагу адносіны польскага паэта да беларускага фальклору, у якім, як ён пісаў «ёсць усё...» І сапраўды, добра разумеем глыбокі сэнс гэтага выказвання, калі вернемся думкамі да дзіцячых і юнацкіх гадоў паэта. Яшчэ на Навагрудчыне, багатай песнямі і казкамі, Міцкевіч прагна ўбіраў у сябе ўсю іх жыццёвую праўду, якая гаварыла аб бязмежнасці людскіх пакут, аб нянавісці да тыраніі, аб вечным імкненні да шчасця і свабоды, аб любві да роднай зямлі. Усё гэта і было невычэрпнай крыніцай натхнення ў творчасці вялікага польскага паэта. Творча пераасэнсоўваючы фальклорныя вобразы, народную форму ці сюжэт, Міцкевіч ствараў каштоўныя творы, якія да сённяшняга дня захавалі сваю свежасць і прывабнасць. Возьмем для прыкладу хаця-б напісаную на беларускім фальклорным матэрыяле паэму «Дзяды», у якой паказаны вобразы паднявольных сялян і іх прыгнятальніка, або балады, створаны пад уплывам беларускіх народных песень.

Сваю любоў да беларускага фальклору спалучыў Міцкевіч з любоўю да беларускай мовы, якая ў яго ўяўленні была найбольш чысцейшай з усіх славянскіх моў. Яшчэ ў сваіх парыжскіх «Лекцыях аб славянскіх літаратурах», якія чытаў на працягу 1840—44 гг., вялікі польскі паэт тлумачыў: «На беларускай мове, якую называюць русінскай або літоўска - русінскай, таксама размаўляе каля дзесяці мільёнаў чалавек; гэта самая багатая і самая чыстая гаворка, якая ўзнікла даўно і выдатна распрацавана» (лекцыя 21 студзеня 1842).

(Працяг будзе)

Вясна ідзе — трэба садзіць сады

Ёсць у Беластоцкім ваяводстве такія вёскі, дзе многа прыгожых садоў. Але ёсць і такія, дзе няма амаль ніводнага фруктовага дрэўца. Вось, напрыклад: у Беластоцкім павеце сады і агароды займаюць усяго 0,5 працэнтаў паверхні апрацовачных грунтаў, гэта значыць 680 гектараў зямлі, а гэта вельмі мала. На паверхні гэтага арэала расце 40 тысяч яблынь, 15 тысяч шт. вішань, 14 тыс. штук сліваў, 2 тыс. шт. чарэшняў і 4. га займаюць фруктовыя кусты.

Мусіць няма такой гаспадаркі, каб нельга было пасадзіць хоць невялікі сад. Ці яблыні, ці вішні, ці слівы — яны-ж усюды растуць. Трэба толькі крыху добрай волі, каб пасадзіць дрэўцы.

Спытаеце, дзе іх купіць? Калі ласка — падаем адрас:

Białystok, ul. Piękna 1, Centrala Ogrodnicza.

Апрача фруктовых дрэвак тут можна купіць усялякія саджанцы. Калі хто хоча загадаваць большы сад і не ведае, як гэта зрабіць, няхай звернецца за парадай у павятовае праўленне сельскай гаспадаркі (павятовага зажонду рольніцтва) у сваім павеце. Там ёсць спецыялісты - садаводы, якія заўсёды дапамогуць, парадзяць, дадуць нават адпаведныя кнігі.

Затым выкарыстоўваем усе магчымасці і садзім вясною сады. А праз некалькі год яны дадуць нам прыгожую садавіну. (аа)

****

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Organ Białoruskiego Tow Społ-Kult.

Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel. 25-89

Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28 80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch“.

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumeratę na „Niwę“ przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Cena prenumeraty zagranicą: kwartalnie 10.15 zł, półrocznie 20,30 zł i rocznie 40,60 zł.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch“ Warszawa.

BZG Nakł. 5.450 E-1

У Вылудках бурліць жыццё

У вёсцы Вылудкі (Сакольскі павет) існуе сельскагаспадарчы гурток. Гурток мае гаспадарскі камплекс поўмеханічнай перапрацоўкі ільнянай саломы на валакно. Наладжана выраб драцяной сеткі на агароджу.

Гурток утварыў ачышчальны пункт збожжа. Карыстаецца ён заслужанай папулярнасцю ў гаспадароў аколіцы, тым больш, што аплаты невысокія. Практыкуецца ўкладка кампастовых горбаў. Да гэтага часу сабрана звыш 2.000 зл. на пабудову сушыльні ільну.

У вёсцы пабудавана ўзорны куратнік і заведзена прыкладную гадоўлю курэй. Гуртkоўцы маюць свой млынок і крайзэгу. На штодругога члена прыходзіцца па адной збожжавай сеялцы і на трох членаў прыходзіцца адна сеялка штучных угнаенняў, якія тут шырока ўжываюцца. Ёсць снапавязалка і малацільны агрэгат. Намераны яшчэ мець жняярку.

Гаспадары Вылудак энергічна бяруцца за павышэнне ўзроўню сваіх гаспадарак. Выкарыстоўваюць усе магчымасці і маемыя рэзервы. (ся)

Чаму не ўлічваецца фінансавыя мажлівасці настаўнікаў

Павятовае Праўленне Прафесіянальнага Саюза настаўнікаў у Беластоку на бягучы год атрымала для падзелу сярод вясковых настаўнікаў адзін матацыкл тыпу «Ява», некалькі веласіпедаў і радыёпрыёмнікаў, як: — «Шаротка», «Сталіца» і г. д.

Мімаволі хочацца спытаць у Прэзідыума ВРН у Беластоку: — Ці настаўнік, які ў сярэднім зарабляе 800 зл. у месяц, будзе мог купіць «Яву», якая каштуе каля 18.000 злоты, або хаця радыёпрыёмнік «Сталіца», які каштуе каля 2.000 зл?

Усе настаўнікі дамагаюцца павелічэння прыдзелаў матацыклаў і радыёпрыёмнікаў таннейшых тыпаў. (ся)

У Новай Вёсцы

У Новай Вёсцы пад Дубровай існуе адзіны на Дуброўшчыне і Сакольшчыне гурток па вырабу цэглы і кафлі. Утварыўся ён перад летам мінулага года. Усё-ж-такі, да восені здолеў вырабіць 30.000 шт. цэглы ў прымітыўных прадукцыйных умовах.

На прадвесні г. г. выпусціў каля 3.000 кафлі. Аднак уся гэтая прадукцыя застаецца бескарыснай, бо няма палівы. Ваяводскае Праўленне Прамысловасці будаўнічых матэрыялаў у Беластоку зусім не клапоціцца аб забеспячэнне палівай кааператыўных кафлярняў наогул. Час ужо змяніць адносіны да такога роду прадпрыемстваў. (ся)

Дуброўшчына абуджаецца

На прадвесні ў Дуброўскім павеце адбывалася справаздачна - выбарчая кампанія ў сельскагаспадарчых гуртках. Паказала яна высока ўзрослую ініцыятыву мясцовага насельніцтва.

А вось некалькі характэрных прыкладаў.

На агульным сходзе сельскагаспадарчага гуртка ў Слаўне пастаноўлена пабудаваць злівачны пункт малака. Неўзабаве сабрана на гэта 2.500 зл., за якія куплена цэмент. Гэты аб'ект гаспадары пабудуюць выключна ўласнымі сродкамі.

У недалёкім Неросне гуртkоўцы намераны ўласнымі сродкамі пабудаваць малачарню і вясковую святліцу. Ужо маюць сабраных 1.200 зл. Знойдзена матэрыяльныя рэзервы. (ся)

Паплаўцы будуць мець брукаваную вуліцу

Сельскагаспадарчы гурток у Паплаўцах (Сакольскі павет) пастанавіў уласнымі сродкамі выбрукаваць вясковую вуліцу. Іх прыклад варты наследвання для жыхароў вёскі Піражкі, дзе вуліца вясною і восенню амаль хаваецца пад тоўстым слоем — «у калена» гразі і лужаў. (ся)

Невыкарыстанае багацце

У Беластоцкім павеце, каля вёскі Меляшкі ёсць некалькі дзесяткаў гектараў старых, здаўна незагаспадараваных ставоў, дзе калісьці выводзілася рыба — карп, з якой панскі двор меў вялікі даход.

Пры адпаведным капіталаўлажэнні і арганізацыі працы, ставы гэтыя можна ўпарадкаваць. Хто гэта павінен зрабіць? А хто-ж, як не сяляне з Меляшкоў.

Як загаспадараваць гэтыя ставы?

Трэба залажыць сялянскую суполку, зрабіць план працы. Павятовае Праўленне дасць і фаховую і фінансавую дапамогу. Сялянская суполка можа атрымаць каля 30 тысяч доўгатэрміновай пазыкі, што на пачатак часткова заспакоіла-б патрэбы звязаныя з загаспадараваннем ставоў. Больш простыя работы маглі-б зрабіць самі сяляне. Дзікія зарослыя сёння ставы далі-б штогод некалькі тон карпа. Тона гэтай рыбы каштуе некалькі тысяч злотых.

Ці-ж у Меляшках няма ініцыятыўных людзей? Ці-ж не знойдуцца ахвотныя сарганізаваць суполку і загаспадараваць ставы? Хіба знойдуцца. Ініцыятыву Вашу падтрымаюць усе, таксама і рэдакцыя. (аа)

Варта пахваліць гарцэраў з вёскі Койлы

У вёсцы Койлы, Гайнаўскі павет, ёсць гарцэрскі атрад, які налічвае 30 гарцэраў. Важатым з'яўляецца настаўнік Анатоль Швед. Атрад распачаў збіраць макулятуру, шматы, злом. За сабраную паўторную сыравіну яны атрымалі 485 зл. грошай.

Частку грошай рада дружыны прызначыла на ўзнагароды для тых гарцэраў, якія вылучыліся актыўным удзельнічаннем у зборцы.

Апрача таго, 14 гарцэраў узнагароджана гарцэрскімі крыжамі за спраўнасць і заслугі ў працы.

Гэта яшчэ не ўсё. Гарцэры ўстанавілі чатыры пастаянных узнагарод, якія будуць уручацца раз на квартал: бясплатная падпіска на «Ніву на 3 месяцы.

Каб здабыць гэтую ўзнагароду, трэба быць добрым вучнем, добрым спартсменам і прыкладным памочнікам для бацькоў, а нават чужых людзей.

Гарцэрскаму атраду з Койлаў, у прыватнасці настаўніку А. Шведу, жадаем яшчэ боль і поспехаў, а іншым школам — узяць прыклад з Койлаўскіх гарцэраў. (аа)

З II З'езду БГ-КТ

Гарадоцкі самадзейны калектыў пад кіраўніцтвам Ніны Мушынскай, які выступаў на II З'ездзе БГ-КТ.
Фото — А. А.

«Свята Маладосці»

Нядаўна ў Беластоку паклікана Ваяводскі арганізацыйны Камітэт «Свята Маладосці», якое адбудзецца 22 ліпеня г. г. у Элку.

Ваяводскі Камітэт «Свята Маладосці» звяртаецца з заклікам да ўсёй моладзі Беласточчыны ўключыцца ў падрыхтоўку да гэтага вялікага свята.

Кожны хлапец, ці дзяўчына павінен ўключыцца ў спаборніцтва да арганізавання культурнага жыцця на вёсцы ці ў горадзе. Супольна з сваімі калегамі арганізаваць мастацкія гурткі, спартыўныя і іншыя — чытаем у закліку.

22 ліпеня г. г. найлепшыя гурткі паедуць у Элк. Чакае іх там многа радасці і вясёлыя гульні.

Думаем, што наша моладзь падтрымае цэнную ініцыятыву арганізатараў і возьме масавы ўдзел у падрыхтоўцы да гэтага свята. Больш дакладныя інфармацыі адносна «Свята Маладосці» можна атрымаць у Павятовых арганізацыях Саюза Соцыялістычнай моладзі (ЗМС) і Саюза Сялянскай моладзі (ЗМВ).

Канкрэтныя вынікі

У мінулым годзе гурток па вырабу цэглы ў Рутцы (Бельскі павет) даў прадукцыю ў 150.000 штук цэглы. Дзяржава да гэтага не даклала ані залатоўкі. Прадукцыя наладжана ўласнымі сродкамі мясцовых гаспадароў — членаў гуртка. Пакрывае яна мясцовыя патрэбы ў будаўнічых матэрыялах.

Гурток па вырабу пустакаў і чарапіцы ў вёсцы Чае - Волька (Семятыцкі павет) у мінулым годзе выпрадукаваў 3.000 штук чарапіцы і 3.000 пустакаў. У бягучым годзе гуртkоўцы запланавалі выпрадукаваць 60.000 шт. чарапіцы і 30.000 шт. пустакаў.

Гурток па вырабу цэглы ў Навасёлках (Семятыцкі павет) за мінулы год выпрадукаваў 20.000 шт. цэглы.

З гэтых даных вынікае, што адпаведнае выкарыстанне мясцовых рэзерваў сыравіны мае сур'ёзны ўплыў на эканоміку аколіцы. (ся)

«Залёты» у Звярках

Паабапал шашы Беласток — Заблудаў, зараз недалёка за Беластокам, ляжыць вёска Звяркі. Моладзі тут многа, — усе чытаюць «Ніву». І вось з «Нівы», звяркоўскія дзяўчаты і хлопцы даведаліся аб тым, што ў многіх вёсках на Беласточчыне арганізуюцца і працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці. Вырашылі самі распачаць культурную працу. З дапамогай прыйшла настаўніца Шчансновіч.

На пачатак пастанавілі наладзіць пастаноўку п'есы Я. Купалы — «Залёты». Цяпер сістэматычна адбываюцца рэпетыцыі (найгорш, што няма адпаведных убораў).

Насельніцтва вёскі Звяркі незадоўга будзе глядзець гэтую п'есу ў пастаноўцы маладых самадзейнікаў сваёй вёскі. (аа)

Рэдакцыйная пошта

С. О. З ГАРАДКА. — Чаму не падаеце свайго адраса? Ананімаў не друкуем.

МІКОЛА ДЗЕМЯХ З АСТРАВОУ. — Час-ад-часу песні друкуюцца ў «Ніве» Спецыяльных спеўнікаў не маем.

ФРАНЦІШАК З ПОЗНАНІ. — Радзім пісаць сваімі словамі, а не выбранымі з твораў класікаў нашай літаратуры — асабліва — з Коласа.

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК З БЕЛЬСКАГА ЛІЦЭЯ. — Ваш верш «З вясною..» атрымалі. Падабаецца нам. Неўзабаве змесцім яго ў «Ніве».

НАДЗЯ БАРАВІК З МОРА. — Прымаем Вас у рады сваіх карэспандэнтак.

Цэны

на рынку ў Беластоку
на дзень 9.IV.1958 г.

жыта 100 кг	270—280 зл.
пшаніца 100 кг	385—400 зл.
авёс 100 кг	290—300 зл.
бульба 100 кг	110—120 зл
саланіна 1 кг.	—27 зл.
цыбуля 1 кг	16—18 зл.
малако 1 літр	2,70—3,00 зл.

Усякая ўсячына

Наймалодшы дзед

Наймалодшым дзедам у Еўропе з'яўляецца француз, Рэмі Корбіят. Ён дачакаў унука, маючы ўсяго 33 гады.

Нармальны век чалавека

Калі чалавек жыве больш 140 год, гэта азначае, што ён біялагічна нармальны. Такі погляд выразіў бельгійскі доктар Жуль - Франсуа.

Тканкі чалавечага цела дастаткова адпорныя, каб існаваць 140 год. Людзі паміраюць раней толькі таму, што жывуць у ненармальных абставінах.

Новыя часопісы

Як вылічылі ў Амерыцы, к.. 5 10.000 асоб чытала штодзень па 12 гадзін, дык і тады не паспелі-б яны прачытаць усіх навуковых артыкулаў, якія друкуюцца прыблізна ў 50.000 навуковых часопісаў свету.

Чалавек за 8000 год

Прафесар біялогіі на ўніверсітэце ў Каліфорніі Северж снуе вывады на тэму, як будзе выглядзець чалавек за 8.000 год.

Ён уяўляе сабе, што чалавек будзе зусім лысы, бо яму валасы непатрэбныя. Пальцы на нагах загінуць, бо яны страцілі ўжо сваё значэнне.

Людзі будуць мець вытрашчаныя вочы, бо ў сучаснага чалавека яны выкарыстоўваюцца усебакова.

Ногі будуць цяжкія як верацёлы, так што людзі будуць варушыцца з натугай і памалу.

Юрыдычнае разважанне

У адным поўднёва - афрыканскім мястэчку паліцыя пастаянна прысылала ў суд крымінальны справы аб пакаранні людзей за тое, што купаліся ў ставе, у якім купацца было забаронена. Суддзі надаела займацца гэтымі справамі. Таму ён вызначыў разбор справы на месцы «злачынства». Будучы над ставам суддзя спытаў паліцыянта ці бачыў ён, як абвінавачаны ўваходзіў у воду.

— Не, гэтага я не бачыў, адказаў паліцыянт, але бачыў, як ён выходзіў з вады.

— А што тут напісана—спытаў суддзя паліцыянта, паказваючы на дошку з перасцерагальным напісам.

— Уваход у ваду забаронены — прачытаў паліцыянт.

— Ну вось бачыце — сказаў суддзя — забаронены ўваход у ваду, а выходзіць нікто не забараніў. А вы-ж самі прызналі, што не бачылі, як абвінавачаны ўваходзіў у ваду, дык чаго-ж вы да яго чапляецеся?

Абвінавачаны быў апраўданы.

Масты ды дарожачкі

— Добрая, цудоўная дарога — бальшак. Ідзеш — адно харастве! Ніхто цябе ні калёсамі, ні аўтамашынаю не зачэпіць. Роўная — роўная дарога, як струна.

— А! Дзіва што! Дык то-ж бальшак. Шлях, што й казаць! Вы паспрабуйце вунь пад вербачкамі, па той крутой дарозе праехаць! Во гэта штука! Ты ўлева — ямкі! Ты ўправа — пянькі! Ну хоць на ярапланi ляці!

— Дзядзька Якім! Дык можна-ж тыя ямкі рыдлёўкай зараўняць... Ды за адным заходам і пянёчкі павыкопваць!

— Гэткае скажаце... Каб я бегаў з рыдлёўкаю? Знайшлі дурнога — Якіма? Якім бяжы... І чаго гэта я туды пабягу? Калі мне давядзецца раз на год таею дарогаю па снапы праехаць, дык ужо так першы і бяжы. Хай кум Свірыд бяжыць першы. Ён у тых раўчаках на тройцу начаваў.

Пагаварылі гэтак, дзядзька Якім запрог валоў і паехаў таею дарожкаю па снапы. Паехаў, наклаў капы са дзве, налыгача на рогі, сам на воз, люльку ў зубы і:

— Цабэ!..

З'язджае дзядзька Якім з гары, з'язджае разбітай і размытай дарогай. З воза не злазіць, а смокча люльку, пазірае на бакі ды ўсё:

— Цоб, цоб!.. А ну — перавернецца ці не перавернецца? Куды-ж вы цягнеце?.. Сюды!.. Мусіць, такі перавернецца... Ды сюды! Сюды!.. Далібог-жа, перавернецца.

Такі перавярнулася.

— А бадай цябе!.. Ці-ж не мая праўда — такі перавярнулася!.. Во табе й кум! Цяжка яму выбегчы з рыдлёўкай ды зраўняць...

Палаяўшы гэтак кума, дзядзька Якім злазіць з воза. Хаця, праўда, не злез... а ссунуўся...

Ухапіў са злосці за налыгач і павёў валоў далей. А далей — сухі пянёк.

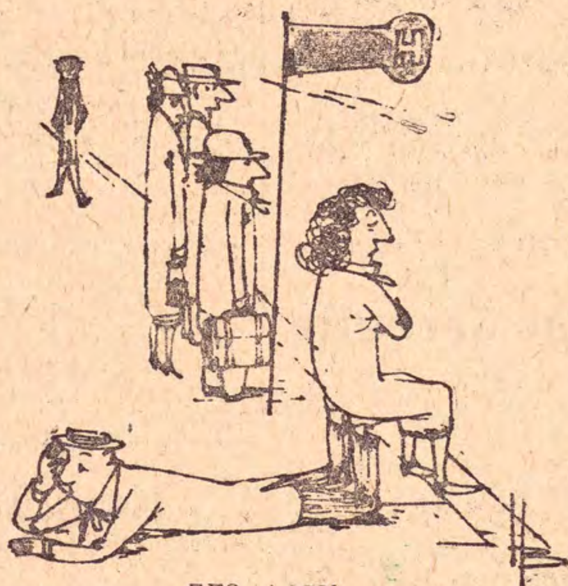
Вядзе па-над пяньком ды:

— Куды?.. А ну — ўчэпіцца ці не ўчэпіцца?.. Сюды, сюды!.. Яйправа, учэпіцца! Ды сюды! От каб мне дадому не даехаць — учэпіцца! Вось — хрусь... Учапілася...

— А каб ты дабра не ўбачыла. Бадай ты спрахла! Які-ж гэта чорт тут пянькоў панаставіў? А каб яму... Якая вось добрая была, а лязнула!..

Рана-ранеHька, 'шчэ досвіткам, дзядзька Якім з кумам Свірыдам ішлі. Не толькі самі ішлі, а плячах рыдлёўкі неслі.

І. КАВЕНЬКА

БЕЗ СЛОЎ

ВЯСНА

Ну й цікавае вясновае сонца — усюды прасуне свой цёплы праменьчык. У кожны куточак заглянне, усёроўна як-бы хацела спраўдзіць, як людзі да вясны рыхтуюцца.

Раненька, перш за ўсё, яно на дрэвах затрымаецца і агледзіць як пупышкі наліваюцца. Потым пабегае па дахах і агледзіць як яны да вясновага дожджыка падрыхтаваны.

Нарэшце апускаецца на палеткі і правярае ці няма дзе бульбы з мінулага года. Гаспадары цяпер адчуваюць сябе сапраўднымі гаспадарамі, таму падобных выпадкаў не здараецца.

Восень была дажджлівая, людзі дошкі падкладалі, каб бульбу з балота вывалачы.

Цяпер людзі стараюцца гаспадараваць лепш, чым раней. Таму і сонейка наша не заглядае пад павеці — не правярае, як адрамантаваны сельгасмашыны, ці гатовы да вясенніх палявых работ.

Пад цёплымі, сонечнымі праменнямі прырода аджывае.

На світанні ў Нарве рыба гуляе. Засвеціць сонца, — дык качкі з крыкам, падпырхваючы, да вады так і гоняцца. Нават конь варушыць храпамі — не можа дачакацца сачыстай, маладой травы. Сечка абрыдла яму за доўгія, зімовыя ночы.

Вядома, вясною чалавеку клапоты на клапоты лезуць.

Трэба-ж нам добра ўгнаiць, заараць, засеяць. А тут, як бачым трэба ў агародзе ўсё зрабіць. Значыцца, няма калі на сонейка заглядацца. Калі-б добра падумаць, людзі добрыя, то аказваецца, што наша беларуская культура аблогам ляжыць. На гэтым полі кожны араты мае працы па самыя вушы.

Мой сусед убачыў вясновае сонца якраз тады, калі быў цвярозым. Пабег у хлеў і пабіў на кавалкі ўвесь самагоначны апарат. Цяпер зямлю абрабляе і гаворыць, што самагонка ледзь - ледзь без штаноў яго не пакінула. Жонка майго сябра па 15 гадзін працуе, ячнэ і яго прымушае. Пастанавіла дакупіць восенню дзве каровы.

— Новым радам нарадовым памагаць трэба і як найбольш сельскагаспадарчых прадуктаў прадаваць; ды гэта нават і сабе карысна — растлумачвае яна для свайго мужа.

Хацеў я не раз заступіцца за сябрам, але пабаяўся. У яго жонкі рука такая цяжкая, як прыложыць — усёроўна што мядзведзь лапу.

У гэтую вясну многія людзі ўраджайную восень бачаць.

Дзядзька Лявон

Адказаў...

— Скажы ты мне, суседзе, чаму вада ў моры такая салоная?

— Як, гэта, ці-ж ты не ведаеш — адказвае той, — то-ж там стольκі селядцоў плывае.

Пахваліўся

Нейкі франт з горада прыехаў улетку на адпачынак у вёску. Гэтак ідзе ён з жонкай на шпацыр і хоча пахваліцца, што яму вядомы ўсе вясковыя справы. Гэтак ідуць яны, аж-но раптам убачыў, што жанчына пасе карову, і пытае:

— Цётачка, колькі малака дае гэтая карова?

— Ой, паночку, то-ж гэта бычок...

ЖАНІЦЬБА

Хачу нешта вам сказаць
Ды не знаю як пачаць.
Аб чым пагутарыць мне з вамі,
Мо', падскажаце мне самі.
Аб каханні? — можа гэта.
Вось у працы прайшло лета,
Ціха восень наступіла
І тады, паверце, сілы
Мае нешта адабрала,
Мне чагосьці нехапала,
Ды чаго — і сам не ведаў,
Сумаваў я, не абедаў
І чамусьці, нешчаслівы
Я пайшоў да хаты жыва.
Там прысеў на лаву б..кам,
Бацька глянуў грозным вокам,
І падрапаўся за вухам,
Задавіў са злосці муху,
Грозным тонам адазваўся:
— Што з табою — заказаўся?
Я хацеў было прызнацца
Ды не здолеў адазвацца.
Бацька мне не даў спакою:
— Ты скажы мне — што з табою?
Можа хворы? — Так, мой тата,
Я пачуўся слабавата,
Галава баліць, здаецца
Крыху паляжаць прыдзецца.
Бацька знаў мае манеры
Ды ў хваробу не паверыў.
Ён сказаў: сынок, не мніся,
Трэба жонкі — дык жаніся.
Вось і доктар, ён, паверце,
Ведаў чым хварэе сэрца.
Пасля гэтае размовы
Я ўжо быў зусім здаровы.
Надыходзіла нядзеля,
Рыхтаваліся да вяселля,
Закалолі вяпручыска,
На стале каўбасак міска,
Пярэчак пацёк струёю
У цёмным месцы пад вярбою.
Калі ўсё падрыхтавалі,
Выпівалі, танцавалі,
Ажанілі малайчыну
З прыгажуняю - дзяўчынай.
Усім хлопцам сёння раю:
Ад кахання я жадаю,
Не чакай, а тарапіся,
Шукай жонку, ды жаніся.
Гавару ўсім хлопцам шчыра,
Я найшчаслівейшы ў міры.
Хто не верыць, выбачайце
І другога запытайце.
Але лепш ўжо пастарацца
Самаму пераканацца.

АНДРЭЙ БЕРАЗОВЕЦ
Варшава.

Стукні ў стол — нажніцы адазвуцца

Двух гаспадароў увіхаюцца на панадворку, — хлеў ставяць, а тут як на злосць старая піла, якою яны разрэзалі некаторыя кавалкі дрэва, дзесьці прапала. Шукаюць, шукаюць і знайсці не могуць.

— Ну дзе-ж яна Андрэйку, гэтая старая піла?

Непадалёку дарогай праходзіла старэйшая п'янаватая жанчына, пачуўшы гэта са злосцю адгукнулася:

— Дзе старая піла, то піла, але заплаціць — заплаціла.

Літаратурная адгаданка

Ці ведаеш беларускіх пісьменнікаў?

Вось імёны . першая літара прозвішча некаторых нашых пісьменнікаў і паэтаў:

Янка К.....	Міхась Л......
Кандрат К......	Кузьма Ч....
Францішак Б........	Аркадзь К......
Якуб К....	Вінцук Д-М.........
Максім Т...	Змітрок Б.....

Ведаючы імя і першую літару прозвішча, напішыце поўнае гучэнне прозвішчаў і адказы прышліце да «Нівы».

Сярод удзельнікаў, якія прышлюць у рэдакцыю да 30.IV.58 г. правільныя адказы, будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод. (Кропкі пры пачатковых літарах прозвішча складаюць лік бракуючых літар).

